

На основу члана 22 Статута Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 20/10 – пречишћени текст), чланова 5 и 6 Закона о спорту у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бројеви: 14/11 и 44/22), члана 64 Пословника о раду Скупштине Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 54/18 – пречишћени текст, бројеви: 17/20 и 24/20), и Одлуке Владе Брчко дистрикта БиХ број предмета: 39-000288/21, број акта: 01.11-1273ИЛ-019/23 од 9. 2. 2023. године, Скупштина Брчко дистрикта БиХ на 43. редовној сједници одржаној 26. априла 2023. године, доноси

ОДЛУКУ

О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СПОРТА

БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 2023. – 2028. ГОДИНА

Члан 1

Усваја се Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта Босне и Херцеговине 2023. – 2028. година.

Члан 2

Саставни дио ове одлуке је Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта Босне и Херцеговине 2023. – 2028. година.

Члан 3

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у „Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“.

Број: 01-02-1869/23

Брчко, 26. 4. 2023. године

ПРЕДСЈЕДНИК

СКУПШТИНЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

Мр. сц. Сениша Милић

Достављено:

1. Предсједнику;
2. Потпредсједнику;
3. Градоначелнику;
4. Одјељењу за привредни развој, спорт и културу;
5. Сектору за опште и заједничке послове;
6. Архиви.

**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СПОРТА
БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ
2023–2028.**

Брчко, јануар 2023.

САДРЖАЈ

1. УВОД	6
2. ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕГИЈЕ	14
3. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, СТАНОВНИШТВО И КЛИМА БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ	17
4. СПОРТ БРЧКО ДИСТРИКТА ДАНАС – АНАЛИЗА ТРЕНУТНОГ СТАЊА И ПРОГРАМ МЈЕРА	19
4.1. ПРАВНИ АКТИ У СПОРТУ БРЧКО ДИСТРИКТА И ЗАКОНСКА УПОРИШТА	20
4.1.1. Приједлог мјера	22
4.2. ПРОКЛАМОВАНИ ЈАВНИ ИНТЕРЕС И НАЧИН ФИНАНСИРАЊА У ОБЛАСТИ СПОРТА БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ.....	23
4.3. ШКОЛСКИ СПОРТ	24
4.3.1. Приједлог мјера	25
4.4. СПОРТ ОСОБА С ИНВАЛИДИТЕТОМ И ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА	26
4.4.1. Приједлог мјера	27
4.5. АКТИВНОСТ ЖЕНА У ПОДРУЧЈУ СПОРТА И СПОРТСКЕ РЕКРЕАЦИЈЕ ..	27
4.5.1. Приједлог мјера	29
4.6. СПОРТСКА РЕКРЕАЦИЈА „СПОРТ ЗА СВЕ“	30
4.6.1. Приједлог мјера	32
4.7. СТРУЧНИ КАДРОВИ У СПОРТУ	32
4.7.1. Надзор над стручним радом	35

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

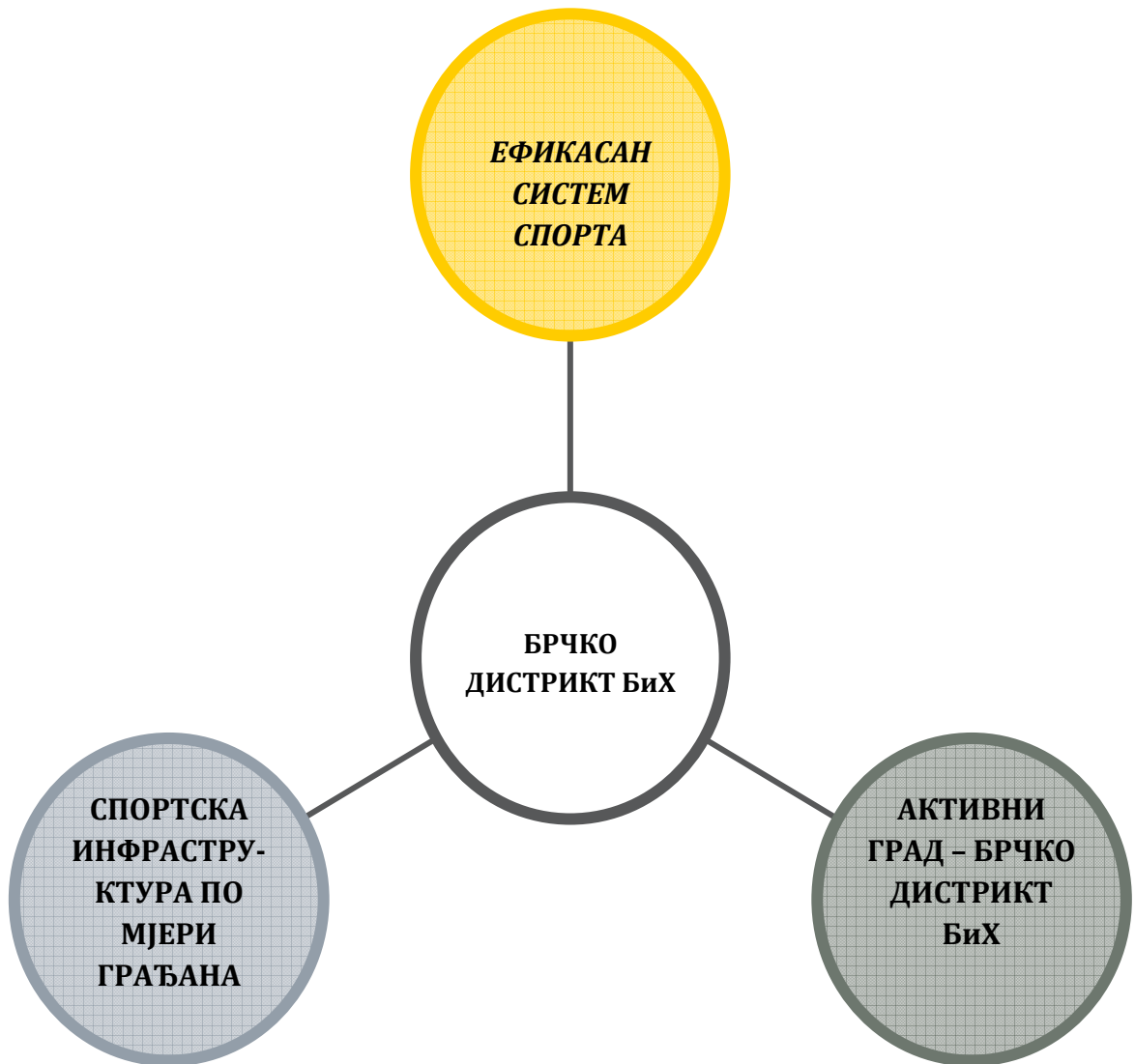

4.7.2. Приједлог мјера	36
4.8. ФИНАНСИРАЊЕ СПОРТА У БРЧКО ДИСТРИКТУ БиХ.....	36
4.8.1. Финансирање инфраструктуре	38
4.8.2. Финансирање врхунског и аматерског спорта	38
4.8.3. Приједлог мјера	39
4.9. СПОРТСКИ САВЕЗ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ.....	40
4.10. СТАЊЕ СПОРТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ	41
4.10.1. Спортски објекти на подручју Брчко дистрикта БиХ.....	43
4.10.2. Спортски објекти за предшколски узраст	43
4.10.3. Спортски објекти за школску дјецу и омладину	43
4.10.4. Спортски објекти за клубове и рекреацију	44
4.10.5. Спортски објекти направљени на јавним површинама – отворене спортске површине	44
4.10.6. Спортски објекти који недостају на подручју Брчко дистрикта БиХ.....	44
4.10.7. Приједлог мјера	45
4.11. АМАТЕРСКИ СПОРТ	47
4.11.1. Развојни програми	47
4.11.1.1. Спортска обука	47
4.11.1.1.1. Задаци и прописи	47
4.11.1.1.2. Садржај	48
4.11.1.1.3. Универзална спортска школа	48
4.11.1.1.4. Усмјерена спортска школа	49
4.11.1.1.5. Финансирање	50
4.11.1.1.6. Приједлог мјера	50
4.11.2. Перспективни спортисти	51
4.11.2.1. Реализација програма	51

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

4.11.2.2. Приједлог мјера	51
4.11.3. Здравствена брига о спортистима	52
4.11.3.1. Стање	52
4.11.3.2. Приједлог мјера	53
4.11.4. Велике спортске приредбе	53
4.11.4.1. Финансирање спортских приредби	54
4.11.4.2. Програм спортских приредби Брчко дистрикта БиХ за 2013. год.....	54
4.11.4.3. Оцјена стања с приједлогом мјера	55
4.11.5. Категоризација клубова и спортова Брчко дистрикта БиХ	56
4.11.5.1. Категорије за рангирање клубова	57
4.11.5.2. Критеријуми за рангирање спортова	58
4.11.5.3. Приједлог мјера	58
4.12. Завод за спорт и медицину спорта Брчко дистрикта БиХ	59
4.13. ОЧЕКИВАНИ ЦИЉЕВИ	60
5. НОМЕНКЛАТУРА СПОРТОВА И СПОРТСКИХ ГРАНА	62
6. ПРИЈЕДЛОЗИ ЗА ДЕФИНИСАЊЕ ПРИОРИТЕТА У СТРАТЕГИЈИ СПОРТА БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ	73
7. ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА	77

УВОД

Живот савременог човјека, поготово оног који своју егзистенцију гради у аморфним цивилизацијама, препун је проблема и најразличитијих извора стреса. Можда се никад и нигдје тврдња да је до сада једина доказана истина та да је живот тежак, није потврђивала више него у овим временима. Прилично распрострањено сиромаштво, све нижи образовни ниво (али, суштински образовни у којем се степен знања не мјери врстом стечене школске дипломе), те веома разуђена политичко-идеолошка сцена која ствара плодно тло за манипулације свих врста, довели су до драстичног опадања глобалног квалитета живота. Чак и многи који мисле да су успјешни, јер своје успјехе мјере количином новца или степеном народне популарности, живе веома некавалитетно, како у социјално-етичком, тако и психофизичком смислу. Савремени социолози се слажу да је ниво спорта најбољи показатељ опште развијености неког друштва. Данас се сматра да је спорт незамјенљиво средство за формирање културних стереотипа, као и ефикасан пут за превазилажење кризе идентитета и легитимитета нације. Анализирајући значај спорта, веома је важно истаћи да се држава може у потпуности поносити резултатима својих спортиста, који је афирмишу на међународном нивоу, само уколико су ти резултати одраз здравља и способности комплетног становништва. Спорт се, наиме, теоријски може развијати и у специјализованим лабораторијама гдје би само незнатан број селектованих талената производио резултате за цијелу нацију. Али то сигурно није жеља ниједног развијеног друштва. Ова трансверзално-ретроспективна студија има намјеру да понуди комплексну анализу актуелног стања свих видова спорта у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине и да послужи као полазни основ за израду стратегије даљег развоја. Њен крајњи циљ је да, на основу егзактно утврђеног стања, анализе расположивих база података и експертске оцјене компетентних лица, понуди практична ријешења за побољшање свих видова спорта. Ваља указати на бројне проблеме са којима су се сусрели чланови истраживачког тима током прикупљања података, будући да у Брчко дистрикту БиХ не постоји јединствена информатичка база ни о једном релевантном аспекту спорта. Емпиријска грађа на којој

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

почива већи дио закључака и приједлога будућих мјера, заснована је на анализи узорака који су, у највећем броју случајева, имали атрибуте репрезентативности, с обзиром на то да су обухватили минимално 30% свих мјеста у Брчком.

Осим непосредно прикупљене емпиријске грађе, чланови ауторског тима су доста користили и податке из претходних истраживања (материјали са релевантним подацима објављени као докторске дисертација, магистарске тезе и научни чланци). Грађа интерпретирана у овом документу посљедица је рада пет истраживачких група састављених тако да што комплексније покрију простор спорта у Брчком. У односу на актуелне проблеме, формиране су радне групе за анализу стања у: (1) аматерском и врхунском спорту, (2) школском спорту, (3) спорту за све, (4) спортском менаџменту и (5) спортској инфраструктури. У парцијалним извјештајима радних група било је доста елемената који су се преклапали и створили основ за анализу неких специфичних питања.

Сви идентификовани проблеми систематизовани су у низ цјелина које представљају поглавља ове студије. На крају већине поглавља, евидентиран је специфичан одјељак са запажањима и препорукама. Оне би требало да буду полазни основ за јавну расправу која представља другу фазу израде стратегије развоја спорта Брчко дистрикта БиХ.

Спорт подстиче важне вриједности попут тимског духа, фер плеја, солидарности, толеранције, и поштене игре, те доприноси личном развоју и испуњењу. Подстиче активан допринос здрављу грађана, а самим тиме и њихову продуктивност у друштву.

Као такав, спорт представља растући социјални и економски феномен који има значајну улогу у развоју друштва у цјелини па тако и локалних заједница које су саставни дио те цјелине. Олимпијски идеал развијања спорта, како би се подстицали мир и разумијевање међу људима, нацијама и културама, као и едукација младих људи, рођен је у Европи и промовише га Међународни олимпијски одбор.

Спорт представља све врсте активности кроз неформално или организовано такмичење, чији је циљ изражавање или побољшање физичких и менталних перформанси сваког појединца, формирања социјалних односа или постизања резултата на такмичењима различитог нивоа.

Свјетска здравствена организација (WNO) предлаже минимум тјелесне активности од 30 минута дневно за одрасле и 60 минута за дјецу како би ефекат вјежбања био ефикасан.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

Актуелни проблеми спорта у Брчко дистрикту БиХ као и у окружењу, повезани су са кадровским, организационим и материјално-финансијским условима. Стога је потребно одредити стандарде и критеријуме оптималног стања спорта те утврдити циљеве и приоритете развоја појединих дијелова његова функционисања.

Друштво у цјелини, па тако и локална заједница, нису поштеђене проблема који сваким даном показује негативне стране, а које лоше утичу на младе.

Те проблеме је најбоље детектовао Међународни олимпијски комитет (МОК) на конференцији одржаној 2006. године на Куби, а они су:

- Тјелесна неактивност у комбинацији са конзумирањем никотина, алкохола, наркотика...представљају повољне услове за настанак многих цивилизацијских такозваних незаразних болести;
- У порасту је прекомјерна тежина (претилост);
- Чак 60% свјетске популације је неактивно и не користи ефекте активног вјежбања;
- Урбанизација и велики утицај информационих технологија негативно се одражавају на живот младих који 80% свог времена проводе уз интернет, ПС игрице и гледање ТВ;
- Истраживања показују да дјеца у највећој мјери гледају ТВ садржаје и користе игрице насилног садржаја. Ово значајно утиче на формирање личности те многи од њих примјењују насиље у каснијим временским периодима.

Израда стратегије развоја спорта Брчко дистрикта 2023–2028. означава да се Одјељење за привредни развој, спорт и културу, бави темама везаним за спорт на опсежан начин. Њен основни циљ је дати стратешку оријентацију о улози спорта у Брчко дистрикту БиХ, подстакнути дебате о конкретним проблемима, повећати улогу спорта у креирању политике Брчко дистрикта БиХ и подстакнути јавну свијест о потребама и посебностима овог сектора.

Фактори који утичу на положај и развој спорта:

- Став органа Владе Дистрикта и грађана према спорту и према лицима која се њиме баве, према професорима физичке културе, дипломираним кинезиолозима, спортским тренерима, осталим стручним кадровима и спортистима;

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- Организационо и програмско устројство аматерског и врхунског спорта;
- Основни материјални, финансијски и просторни услови за спровођење школског, аматерског и врхунског спорта;
- Квалитет програма оспособљавања и усавршавања кадрова за потребе спорта;
- Бројност и стручна компетентност кадрова који дјелују у спорту (професори, тренери...);
- Ниво спортских резултата у односу на резултате других градова;
- Научна утемељеност спорта, односно примјена резултата научних истраживања у селекцији и припреми спортиста различитог узраста и квалитета;
- Програми маркетинга који утичу на материјално-финансијски статус спорта.

НАПОМЕНА: Сви подаци истраживања у Стратегији развоја спорта Брчко дистрикта БиХ 2023–2028. година, подложни су промјенама због протока времена од момента истраживања до момента покретања процедуре за усвајање Стратегије развоја спорта.

1. ДЕФИНИЦИЈА ОСНОВНИХ ПОЈМОВА

Прије почетка конкретних анализа, за праћење овог материјала веома је важно дати ближе семантичко одређење коришћених појмова. Као општи појам обрађен је – спорт. Он је овдје веома комплексно схваћен и интерпретиран кроз низ појавних облика. На овим просторима се, као коресподентна, доста користи и синтагма физичка култура, преузета из руске терминологије, која је због низа ограничења посљедњих година све мање у употреби. Пратећи актуелне тијекове, у домаћој терминологији све је више у употреби спорт. Тако су и све високошколске установе у Босни и Херцеговини, које школују кадар за рад у овој области, спорту дале централно мјесто у свом називу. Према томе, изразом спорт је обухваћен већи број изведених појмова, попут школског спорта, спорта за све, такмичарског (аматерског и врхунског) спорта, спортског менаџмента и сл.

1.1 Спорт као општи појам

Најшире гледано, спорт је могуће дефинисати као слободну људску активност усмјерену на развој психофизичких способности. Некада се ниво достигнутих способности исказује кроз такмичење са другима и настојање да се оствари максимални резултат, док се некада ради о такмичењу са самим собом или, ипак, о физичкој активности усмјереној на унапређење здравља или на психичку релаксацију.

Спорт је типична мултидисциплинарна област будући да објашњавање свих његових сегмената захтијева комплексан приступ и коришћење знања из различитих научних области: медицине, биологије, психологије, социологије, педагогије, информатике, менаџмента, права, економије...

Без обзира на аспект који доминира приликом објашњавања неког спортског феномена, као централни проблем спорта могуће је издвојити људско кретање. За реализацију спортских активности неопходни су и објекти посебне намјене, као и специфична организација праћена правним финансијским, информатичким и другим ресурсима. Према томе, спорт тражи веома комплексан (мултидисциплинаран) приступ, па је

предмет његовог изучавања можда најбоље дефинисати као људско кретање, те њиме и због њега створена материјална и духовна добра.

1.2 Врхунски и аматерски спорт

Спорт се у најужем смислу везује за такмичарску активност усмјерену на остварење што бољег резултата. У односу на достигнути квалитет и категоризацију у националним и међународним оквирима, може се разликовати неколико нивоа такмичарског спорта. Иако се међусобно прожимају, за потребе анализе у овој студији су издвојени – аматерски и врхунски спорт. Приликом њиховог дефинисања пошло се од формулације дате у Закону о спорту. У Закону о спорту врхунски спорт је дефинисан као област спорта која обухвата спортске активности које показују изузетне (врхунске) спортске квалитете и резултате. То практично значи да само они спортисти и спортске гране који постижу врхунске резултате на међународној сцени могу имати атрибут врхунског спорта. Под аматерским спортом се подразумевају све спортске активности које се спроводе у оквиру поједине спортске гране, а чија се такмичења одржавају до националног нивоа (лиге и првенства државе), под условом да су те спортске гране регистроване у складу са Законом и да их препознаје Олимпијски комитет Босне и Херцеговине као редовне или придружене чланове. У ову категорију убрајају се и спортске активности које се одржавају на ентитетском, кантоналном и локалном нивоу. Осим по квалитативном нивоу, спортове је могуће разврстати и на олимпијске и неолимпијске. Оба наведена критеријума су од значаја приликом састављања категоризације спортиста и спортских грана у Брчко дистрикту БиХ.

Школски спорт

Међународна повеља о физичкој култури и спорту, коју је УНЕСКО усвојио 1978. године, у првом члану наглашава да је „Бављење физичком културом и спортом фундаментално људско право за све”. У националном школском систему, реализација

овог права школске дјече и омладине је обезбијеђена кроз редовну (обавезну) наставу физичке културе, као и кроз функционисање система школског спорта. Будући да је обавезна настава физичке културе (2 сата недјељно) у ингеренцији Одјељења за образовање, предмет ове студије је првенствено школски спорт, под којим се подразумијева испољавање и развој склоности психофизички обдарене дјече, као и њихово укључивање у систем такмичења на локалном, регионалном, ентитетском и државном нивоу. Наравно, физичку културу је немогуће одвојити од школског спорта будући да се добар дио образовног процеса, између осталог, заснива и на примјени такмичења, а да се истовремено кроз систем школског спорта реализују бројни васпитно-образовни задаци дјече и омладине. Осим физичке активности (условно спорта) у основним и средњим школама, ова студија обухватила је и физичке активности у предшколским установама. Она се у институционалним условима предшколског образовања може првенствено сагледати као превентивно-здравствена активност усмјерена на правилан психофизички развој најмлађих, али и као могућност да се изврши квалитетна контрола ране селекције у спорту. У спорту је наиме, све присутнија преурањена селекција и специјализација надарене дјече која оставља озбиљне посљедице на хармоничан психофизички развој, па отуда раду са најмлађима озбиљна пажња мора да буде поклоњена од стране Одјељења за спорт, спортских клубова, те високих школа за струковне и академске студије из области спорта.

Спорт за све

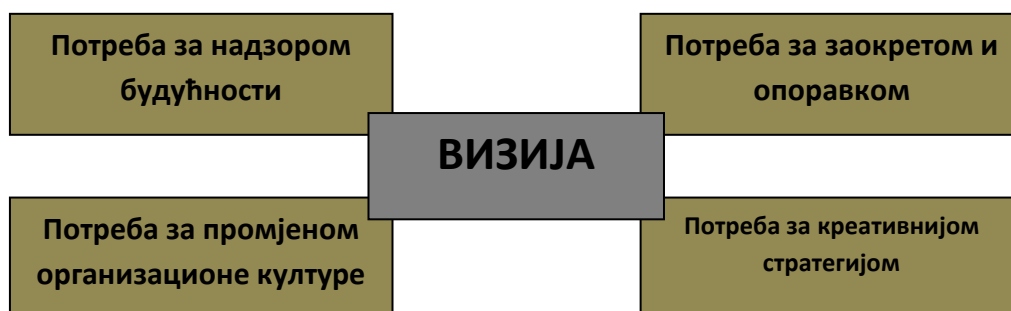
Као синоним за ово карактеристично подручје спорта користи се: рекреација, рекреативни спорт, фитнес, спорт за све, велнес и сл. Ријеч рекреација долази од латинске ријечи *recreo (recreate)* што значи поновно створити, обновити, поновно креирати. У антрополошком смислу односи се на регенерацију људских физичких и менталних потенцијала. Дакле, рекреацијом се могу сматрати све активности које се спроводе ван подручја професионалног рада човјека, које појединац позиционира као личну потребу с циљем одмора, релаксације, разоноде и забаве. Из овог, директно проистиче појам спортска рекреација, као процес обнављања, освјежења, јачања и сл.

примјеном моторичких (спортских) активности. Она је усмјерена на задовољавање основних људских потреба и интереса кроз богатство разноврсних, свима доступних, спортско-рекреативних садржаја, усаглашених са нивоом способности, здравственим стањем, полним и узрасним карактеристикама појединца. У стручној (и научној) литератури у употреби је и термин рекреативни спорт, а посљедњих година и појам спорт за све. Овај назив је ушао и у законодавну процедуру кроз Нацрт закона о спорту гдје се дефинише као област која обухвата бављење спортским активностима ради одмора и рекреације, унапређења здравља или унапређења сопствених резултата у свим сегментима популације. Међународни Олимпијски Комитет основао је радну групу ради дефинисања концепције покрета „Спорт за све“, водећи се све присутнијим глобалним трендом бриге о здрављу. Група је основана како би Олимпијски покрет могао да помогне и промовише такве активности. Концепт спорта за све истиче у први план да рекреативни спорт мора да карактерише редовни програм вјежбања (али и примјереног такмичења) с циљем очувања здравља и физичке спремности. Све је већи број људи којима спорт представља више од борбе за гол, кош, поен, центиметар или стотинку секунде. Рекреативци уживају у многобројним активностима у клубовима, организованим групама или појединачно, а њихов мотив је здравље, физичка способност и лично задовољство. Побједити себе, бити активан и упознати се са свим вриједностима редовне физичке активности су све више опредјељења стотина хиљада људи који пјешаче, трче, возе бицикл и ролере, пливају, скијају, вјежбају, уче одређене вјештине итд. Међу становницима Европске уније најактивнији су Финци гдје се 75% становништва бави спортском рекреацијом. Слиједе Швеђани са 72%, Данци 60%, Ирци 53% и Холанђани са 52%, док су међу најмање активнима Грци са само 26%. Посљедњих година одомаћио се и термин енглеског поријекла – *fitness*. Настао је од ријечи *fit* што значи добра форма, добра кондиција (бити здрав и оран). Употребљава се да би се описао начин живота у којем једна особа може најеефикасније да функционише свакодневно. Фитнес, дакле, не обухвата само вјежбање, већ начин живота који подразумијева вјежбање, правилну исхрану, програме психичког растерећења, релаксацију и естетске програме. Лаички се фитнес везује само за вјежбање теговима или само за аеробик, што је свакако погрешно.

2. ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија, ријеч грчког поријекла, у модерној интерпретацији је скуп знања, циљева и идеја о томе како водити одређену дјелатност (политику, привреду, спорт и др) те је побољшати на најефикаснији и најмање ризичан начин.

Стратегија је приказ тренутне позиције те препознавање прилика за њено побољшање, као приказ циљева и начина како да се учини помак до нове, боље позиције.

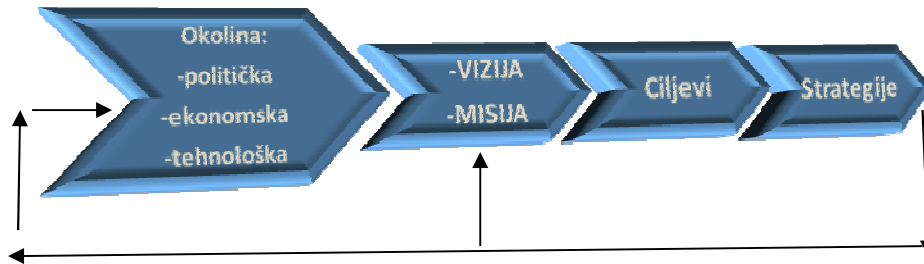
Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта 2023–2027. омогућава свим физичким и правним лицима у спорту у Брчко дистрикту БиХ да усвоје дио нових приступа и метода у организацији својих активности.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

У изради стратегије мора се поставити проце стратешког планирања.

Основна стратешка питања сваке организације су:

- ❖ Гдје смо?
- ❖ Гдје желимо бити?
Како (на који начин) ћемо то постићи?
- ❖ Зашто до сада тамо нисмо дошли?

Мисија и визија су основа за утврђивање циљева и стратегија.

Визија је будуће идеално стање према којем се тежи (организациони сан) и шта желимо постати.

Обично се каже да „ако не мислите о својој будућности, нећете је имати...“ или ћете имати будућност коју је неко други осмислио. Стратегија развоја спорта доприноси остваривању јавног интереса и циљева у спорту Брчко дистрикта БиХ. Овом стратегијом регулишу се и уређују кључна питања везана за организацију и функционисање спорта у Брчко дистрикту БиХ.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ урађена је у складу са Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ, усвојеног на 48. редовној сједници Скупштине Брчко дистрикта, одржаној 30. 6. 2011. године, (чланом 6) овог закона предвиђа се да се стратегијом утврђују:

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- a) основна полазишта и правци развоја спорта;
- b) развојни и стручни задаци у спорту;
- c) оквирни критеријуми за вредновање програма и финансирања програма у спорту;
- d) носиоци развоја спорта и мјере контроле реализације развоја спорта.

У стратегији су узети у обзир и међународни стандарди, као и искуства и знања у спорту других земаља у окружењу, укључујући Словенију, Хрватску и Србију.

Сви важни документи за подручје спорта су прикупљени и стављени на располагање члановима радне групе за израду стратегије развоја спорта Брчко дистрикта Босне и Херцеговине од 2023–2028. године. Циљ стратегије је и подстицање нових развојних програма и пројеката, унапређење постојећих, и ефикаснију усклађеност у планирању и реализацији програма и пројекта од јавног интереса у спорту Брчко дистрикта БиХ. Да би стратегија постигла максимум ефикасности у примјени, веома је важно успоставити снажну сарадњу између ресорног Одјелења за привредни развој, спорт и културу Владе Брчко дистрикта БиХ, школских институција, спортских организација, здравствених институција уз снажну медијску подршку.

Кључне одреднице развоја спорта Брчко дистрикта 2023–2028. година

3. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, СТАНОВНИШТВО И КЛИМА

БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

Брчко је у сјевероисточној Босни на надморској висини од 96 метара и налази се између 44° 50' 24" и 44° 52' 0" (читај 44 степена, 50 минута и 24 секунде) сјеверне географске ширине и између 18° 46' 53" и 18° 49' 40" источне географске дужине. Према попису из 2013. године у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине живи 87.627 становника. Већи дио географског простора данашњег Брчко дистрикта БиХ (83%) не прелази 200 метара надморске висине те стога припада ниској Посавини у чијој грађи превладава глиновито и пјесковито мочварасто-алувијално земљиште, тешко за обраду.

У овом граду су се у најстаријој прошлости постепено развијале четири махале: Атик (стара), Цедид (нова), Стара варош (данас се зове Српска варош) и Каранфил махала. Један дио Брчког звао се Колобара и тај назив се задржао све до данас. Град је на десној обали ријеке Саве, са обје стране рјечице Брке. Обале ове рјечице су високе и Брчко лежи на крајњем изданку једног огранка Мајевице који допире све до Саве. Та ниска висораван протеже се источно дуж Саве приближно до села Брезово Поље, одакле

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

постепено прелази у семберску равницу. На западној страни Брчког земљиште је равничарско и то је плодна Босанска Посавина.

Брчко је с југа асфалтним путем преко Лопара и Мајевице повезано с Тузлом, са запада води такође асфалтни пут преко Лончара до Бања Луке и даље. Са источне стране добрим асфалтним путем Брчко је повезано са Бијељином и даље са Зворником, Власеницом и другим мјестима источне Босне. Са сјеверне стране Брчко је гвозденим мостом на Сави, спојено с малим хрватским мјестом Гуња, а другим мостом новије изградње повезано је са Винковцима.

У најстарије вријеме Брчко је воденим путем низ ријеку Саву било главна ријечна веза с Београдом на истоку и Босанским Бродом на западу. Захваљујући таквом географском положају Брчко је било послије Босанске Градишке и Босанског Брода, треће ријечно пристаниште. Ту су пристизали теретни и путнички бродови па се с пуним правом може рећи да је то и лучки град.

Из свега реченог произлази да је географски положај Брчког веома повољан јер представља природну спону Посавине и Панонске низине с планинско-котлинском унутрашњошћу Босне и Херцеговине. Подручје општине Брчко није сиромашно воденим токовима јер има осим Саве и Брке, још и рјечицу Тињу, Ломницу и Зовички поток, Лукавац и још неколико мањих водотока.

Ријека Сава је међународно пловна ријека чија је обала у Брчком богатија за садржај луке у Босни и Херцеговини, а која од 2006. године има међународни статус. Ријека Сава са свим својим атрактивностима има и велике туристичке потенцијале у погледу спортско-рекреативних, купалишних, риболовних, излетничких, мотонаутичких и других активности.

- ❖ Надморска висина 96 метара
- ❖ Највиша тачка не прелази 500 метара
- ❖ Заузима површину од 493,3 км² што чини 1% територије Босне и Херцеговине
- ❖ Клима је умјерено-континентална
- ❖ Просјечна годишња температура је изнад 10⁰С
- ❖ Просјечна старост је 37,76 година
- ❖ Од укупног броја (75.625) на радно способно становништво отпада око 49.

4. СПОРТ БРЧКО ДИСТРИКТА ДАНАС – АНАЛИЗА ТРЕНУТНОГ СТАЊА И ПРОГРАМ МЈЕРА

У Брчко дистрикту БиХ егзистира 142 клуба – удружења из области спорта. Процјењује се да има негдје процијењено око 3.455 активних спортиста од чега у сениорској категорији 1579 (1472-сениора и 107-сениорки). У млађим категоријама процјењује се број од око 2039 (1598-дјечаца и 441-дјевојчица). Спортска дјелатност одвија се на 37 фудбалских терена и стадиона, 20 дворана и сала. Поред тога у програму учествује велик број нерегистрованих спортиста у спортским школама, рекреативаца те школске младежи.

1.	ФУДБАЛ 65 КЛУБОВА	19.	МОТО – НАУТИЧАРИ – 3
2.	МАЛИ ФУДБАЛ 5 КЛУБОВА	20.	УДРУЖЕЊЕ СПОРТСКЕ РЕКРЕАЦИЈЕ – 10 КЛУБОВА
3.	ОДБОЈКА – 6 КЛУБОВА	21.	ГИМНАСТИКА – 1 КЛУБ
4.	КОШАРКА – 3 КЛУБА	22.	ПЛИВАЧКИ И РОНИЛАЧКИ КЛУБ – 3
5.	РУКОМЕТ – 4 КЛУБА	23.	СПОРТСКО ДРУШТВО – 5 КЛУБОВА
6.	ТЕНИС – 2 КЛУБА	24.	<i>BODY BUILDING</i> – 1 КЛУБ
7.	СТОНИ ТЕНИС – 3 КЛУБА	25.	ШАХОВСКИ КЛУБ – 2
8.	АТЛЕТИКА – 3 КЛУБА	26.	СТРЕЉАЧКИ КЛУБ – 2
9.	КАЈАК-КАНУ – 2 КЛУБА	27.	БИЦИКЛИСТИЧКИ КЛУБ – 2
10.	СПОРТ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ОДБОЈКА – 2 КЛУБА	28.	ПЛЕС, АЕРОБИК, БАЛЕТ – 2
11.	ОДБОЈКАШКА АКАДЕМИЈА – 2 КЛУБА	29.	КУГЛАШКИ КЛУБ – 1
18.	КЛУБОВИ БОРИЛАЧКИХ СПОРТОВА И ВЈЕШТИНА – 13 КЛУБОВА		

Тренутно стање у области спорта у Брчко дистрикту БиХ анализирано је са неколико аспеката:

- Са аспекта примјене правних аката у спорту и законских упоришта;
- Начина на који се прокламовани јавни интерес и финансирање у области спорта остварује у Брчко дистрикту БиХ;

- Са аспекта бројности и организованости спортских клубова и бројности њиховог чланства у односу на узраст и пол;
- Спортска рекреација-спорт за све;
- Спорт особа с инвалидитетом;
- Спорт особа с посебним потребама;
- Стручни кадрови у спорту;
- Активност жена у подручју спорта и спортске рекреације;
- Са аспекта стања спортске инфраструктуре. Бројност и стање спортских објеката, начини и критеријуми коришћења;
- Неопходности формирања Спортског савеза Брчко дистрикта БиХ;
- Неопходност оснивања Завода за спорт и медицину спорта;
- Спортског осигурања.

4.1 Правни акти у спорту Брчко дистрикта БиХ и законска упоришта

Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ – пречишћени текст објављеног у „Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ, број 2/10), прописују се основни принципи у спорту, организовање спорта, права и обавезе правних и физичких лица у спорту, права и обавезе спортиста, стручни рад у спорту, организовање спортских такмичења и спортских манифестација, начин обезбјеђивања средстава за финансирање спорта и друга питања која се односе на спорт у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине.

Спорт у Брчко дистрикту БиХ (члан 7) закона заснива се на принципима и стандардима који су утврђени у Европској повељи о спорту, Европској конвенцији о заштити људских права и основних слобода, Конвенцији УН-а о правима дјетета, Међународној конвенцији против допинга у спорту, Европској конвенцији о насиљу и недоличном понашању гледалаца на спортским приредбама, Олимпијској повељи, Параолимпијској повељи, правилима међународних спортских асоцијација, Европском кодексу о спортској етици, Декларацији о спорту, толеранцији и фер-плеју, те изјави из Лозане о организовању спорта у БиХ.

Европском повељом о спорту, чланом 4 став (2) дефинисано је да ће државе потписнице предузети одговарајуће мјере да се свим грађанима омогући бављење спортом, а искористиће се и додатне мјере како би се посебно младима који исказују способност или особама које су хендикепиране омогућило да се стварно окористе тим могућностима.

Предузеће се одговарајуће мјере да се развију физичке способности младих, да им се омогући стицање основних спортских и физичких способности, те да се поспјешити спортска активност, нарочито гарантујући свим ученицима коришћење спортских програма, рекреативних активности и физичког васпитања, нужних установа те времена и простора предвиђеног у ту сврху, гарантујући и формирање стручног особља за све школе, нудећи могућност да се последице обавезног школовања наставе бавити спортом, подстичући стварање прикладних веза међу школама и другим образовним установама, школским и мјесним спортским клубовима, олакшавајући и подстичући приступ спортским установама за школарце и припаднике мјесних колектива, подстичући размјену мишљења међу родитељима, наставницима, тренерима и водитељима, што би требало утицати на младе да се баве спортом, чинећи све то да спортску етику усвоје сви ученици почевши од основне школе. Споменутом повељом такође је дефинисано да је нужно: унаприједити спортске дјелатности кроз осигурање одговарајућих установа, различитих програма те стручних инструктора, водитеља или аниматора, те посебну пажњу посветити сљедећим активностима:

- откривању и праћењу даровитих;
- стављању на располагање одговарајуће установе;
- пружању помоћи и подршке спортистима у сарадњи са медицинским и спортским наукама;
- унапређењу тренирања на научним темељима;
- формирању тренера и особа одговорних за струку;
- помагању клубова да обезбиједи прикладне структуре и такмичарско тржиште.

Повељом је регулисано и питање подршке врхунском спорту, унапређење и даље образовање лица која учествују у спорту, начело трајног развоја спорта, информисање и истраживање у спорту, финансирање, те национална и интернационална сарадња. Овдје се наравно поставља питање у којој мјери је Дистрикт одговорио на преузете обавезе везано за примјену Европске повеље о спорту. Законом о спорту у Брчко дистрикту БиХ омогућено је свим грађанима бављење спортом под истим условима путем спортских клубова, удружења спортских рекреација и сл.

Због различитости у уређењу области спорта, на разним нивоима административног организовања у Брчко дистрикту БиХ, можемо рећи да је дуго времена владао неповољан амбијент за функционисање и рад спортских клубова и бројних спортских организација.

Доношењем Закона о спорту на нивоу Брчко дистрикта БиХ, створени су услови за системско рјешавање питања спорта, нарочито основних проблема који су до тада кочили развој спорта у Дистрикту. Законом о спорту уређује се област спорта у Дистрикту и иста се третира као дјелатност од јавног интереса.

4.1.1 Приједлог мјера

Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ омогућено је свим грађанима бављење спортом под истим условима. Сходно члану 10, 16, и 17 Закона о спорту Брчко дистрикта БиХ предвиђено је формирање гранских савеза и Спортског савеза Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Спортски савез се оснива у складу са Законом о удружењима, Законом о спорту у Босни и Херцеговини.

На територији Дистрикта може се основати само један спортски савез.

Надлежност спортског савеза утврђује се оснивачким актом, а односи се на:

- утврђивање и остваривање политике промовисање аматерског спорта на подручју Дистрикта;
- промовисање спорта код дјеце и омладине;
- усклађивање активности својих чланица;
- обједињавање и усклађивање програма и пројеката од јавног интереса у области врхунски и аматерски спорт, давање приједлога за израду програма и пројеката јавног интереса у врхунском и аматерском спорту, брига и учешће у његовом остваривању;
- бригу о врхунским спортистима и учешће у стварању услова за бољу припрему врхунских спортиста на домаћим и међународним спортским такмичењима;
- промовисање стручног рада у спорту;
- брига о категоризованим спортистима;
- учествовање у програмима и пројектима од јавног интереса у јавним спортским грађевинама;
- давање мишљења на Нацрт стратегије из члана 5 Закона о спорту Брчко дистрикта БиХ и
- друга питања утврђена оснивачким актом.

СПОРТСКИ САВЕЗ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ је највише невладино спортско тијело у које се удружују грански спортски савези, спортски клубови и друге спортске асоцијације чија је дјелатност од значаја за развој аматерског спорта и рекреације на подручју Брчко дистрикта БиХ.

Наведена законска упоришта представљају тек дио разлога за предузимање иницијативе за оснивање СПОРТСКОГ САВЕЗА БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ.

Основни разлог за формирање Спортског савеза Брчко дистрикта БиХ је брига о функционисању спортских активности на нивоу Брчко дистрикта БиХ, координацији свих спортских активности са једног нивоа и праћење реализације усвојене стратегије развоја спорта Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

4.2 Прокламовани јавни интерес и начин финансирања у области спорта Брчко дистрикта БиХ

Законом о спорту Брчко дистрикта (члан 4) посебно је прокламовано да је спорт дјелатност од јавног интереса у Брчко дистрикту БиХ.

Јавни интерес у спорту Дистрикта огледа се у:

1. Развијању свијести грађана о спорту и вриједностима у спорту;
2. Доприносу васпитања, образовању и развоју дјеце и омладине;
3. Подстицању и афирмисању спорта и његових вриједности као дијела културе и укупних материјалних и духовних вриједности друштва;
4. Очувању здравља као основне људске активности и очување радне продуктивности;
5. Изражавању стваралаштва и хуманог живљења;
6. Подстицању системског и организованог бављења спортом у слободном времену;
7. Презентацији врхунског спортског стваралаштва на свим нивоима;
8. Системском стварању услова за остваривање врхунских спортских резултата.

У складу са законом (члан 41), средства за финансирање спортских активности остварују се:

- чланарина удружења;
- новчана средства, непокретне и покретне ствари, као и друга имовинска права;
- добровољни прилог и поклон физичког и правног лица, како домаћег тако и страног у готовом новцу, услугама или имовинским правима;
- средства за финансирање и суфинансирање програма и пројеката од јавног интереса;
- **средстава донација за помоћ у спорту;**
- **средстава фонда за награђивање успјешних спортиста аматера Дистрикта на редовном школовању;**
- приход од камате, дивиденде, добити, закупнине, хонорара и другог сличног извора;
- приход стечен кроз остваривање циљева и активности удружења и фондације, како је одређено статутом.

Одјељење врши расписивање Јавног позива који објављује надлежна сужба Одјељења за привредни развој, спорт и културу.

4.3 Школски спорт

Редовно физичко вјежбање у школи има задатак спроводити програме који ће ученицима омогућити стицање основних моторичких знања „тјелесне писмености“ и основних способности, а тиме и задовољство бављења спортом. Погрешно је размишљање да редовна настава физичког васпитања представља школски спорт. Школски спорт подразумијева спортске активности које се спроводе у школским спортским друштвима. Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ само се маргинално (чланом 2 и 4), спомиње школски и универзитетски спорт. Сигурно је да би се овим законом морале прецизније дефинисати обавезе у вези формирања школских спортских друштава, спровођења спортских такмичења на нивоу Дистрикта и формирања **универзалних спортских школа.**

Ради спровођења ваннаставних спортских активности ученика треба обавезно оснивати **школска спортска друштва** у основним и средњим школама без правне особности те оснивање Школског спортског савеза на нивоу Брчко дистрикта БиХ. Унутар спортског школског друштва ученици подијељени у секције, тренирају изабрани спорт или спортове и учествују на школским спортским такмичењима. Ова такмичења могу бити на нивоу школе, Дистрикта, ентитета и државе. Посебно забрињава систем и начин тренирања у школском спорту. Наиме, школски спорт још увијек претежно обухвата тек дјецу која учествују у систему школских спортских такмичења. Она у највећем броју тренирају у локалним спортским клубовима ван школе, а укључују се само у школска спортска такмичења. Међутим, потребно је створити услове да се у тренингу секција у оквиру школских спортских друштава укључи већи број дјеце која нису

укључена у локалне спортске клубове и на тај начин позитивно утиче на њихов психофизички развој, те стварање навика редовног бављења тјелесном активношћу.

Неопходно је креирати програм универзалних школа спорта који не смије бити усмјерен на тренирање спортова и такмичења, већ на подстицање оптималног развоја моторичких потенцијала дјеце у доби од 6 до 10 година. Рад одјељења универзалне школе спорта саставни је дио дјеловања школског спортског друштва. Програме универзалних школа спорта потребно је подржати и снажно развијати у будућности, јер су они основа за квалитетну селекцију будућих спортиста. Посебно је питање да ли су понуђени школски садржаји довољно атрактивни да привуку и задрже дјецу и имају ли дјеца, преоптерећена наставним програмима, довољно времена за спорт, те може ли се уопште говорити о спорту у школи у којој се ради у двије смјене?

Несумњиво је да у оваквим условима систем образовања/васпитања, бринући своје бриге, не може сам предузети бригу о спорту. Управо зато спортске активности у школама треба организовати у сарадњи са спортским клубовима у окружењу који могу уступити на располагање реквизите, тренере и анимирати дјецу атрактивним програмима. Очигледно је уз постојеће школство и садашње стање у школама спорт не може своју базу стварати у школама. Међутим, школски спорт својом организованомшћу мора бити база из које ће се уз стручан и квалитетан рад с ученицима нижих разреда, дјеца усмјеравати у спортске клубове који функционишу у Дистрикту.

У оквиру надлежних институција за спорт, Одјељење за образовање, Одјељење за привредни развој, спорт и културу, Спортског савеза Брчко дистрикта БиХ, Удружења педагога физичког васпитања и спорта Брчко дистрикта БиХ, потребно је прецизније утврдити надлежности и поступке доношења и усвајања програма спортских активности и такмичења ученика као и његово финансијско праћење.

4.3.1 Приједлог мјера

- Нужно је у постојеће законе о образовању и спорту уградити прецизне одредбе које ће конкретно одредити организационе и финансијске обавезе те међусобну сарадњу на подручју ваннаставних, ваншколских и такмичарских активности ученика;
- Организовати рад и уређење школских спортских друштава на ефикасан начин, како би окупљала већи број ученика, постала примјер успјешних школа и била темељ система школског и такмичарског спорта;
- Оснивање Школског спортског савеза на нивоу Брчко дистрикта БиХ;

- Осмислити и увести систем који ће препознати најталентованије ученике, усмјерити их у одређене спортске гране или поједини спорт те пратити и подупирати њихов спортски развој. На тај начин школски спорт постаје базом цјелокупног система спорта Брчко дистрикта БиХ;
- Спортски простори (објекти) у школама треба да буду максимално искоришћени, како за ученике тако и за клубове, рекреативце и родитеље у времену ваннаставних активности. Тако се најлакше и најбоље може успоставити веза између спорта, спортских клубова, породице и школе. Таква пракса је посебно добро дошла у основним школама у ужим социјалним срединама, гдје су школски објекти једини у насељу и гдје се људи обично међусобно познају, гдје треба у интересу своје дјеце успоставити везе са школом и локалним спортским клубовима.
- Доношење подзаконских аката о организовању школског спорта у Брчко дистрикту БиХ.

4.4 Спорт особа с инвалидитетом и посебним потребама

Једно од мјерила хуманости сваког друштва је и однос према инвалидним особама и особа с посебним потребама. Брига о спортистима инвалидима једна је од значаја спортски оријентисаних и цивилизацијски напредних друштава. Свакако, под тим подразумијевамо бригу о свим категоријама инвалидности по узрасту и полу, те о свим аспектима спорта и рекреације особа с инвалидитетом. На тај начин хендикепиране особе постају дио здравог и компетитивног свијета.

Омогућавање спортске и рекреативне активности хендикепираних особа представља успјешну ревитализацију и ресоцијализацију ових особа, а спортски резултат омогућава појединцу потпунији и садржајнији живот.

Према врсти хендикепа, односно инвалидитета, ове особе могу бити сврстане у неколико категорија и то:

- 1) Клубови особа с физичким инвалидитетом
- 2) Клубови особа оштећеног вида
- 3) Клубови ментално ретардираних особа
- 4) Клубови особа оштећеног слуха.

Спорт особа с инвалидитетом захтијева специфичну и релативно скупу опрему, реквизите, пратиоце итд. Зато је финансирање спорта инвалида везано уз бројне потешкоће које сигурно много лакше успијевају превладати економски јаке државе. Међутим, и поред бројних проблема организационе и финансијске природе спортисти с инвалидитетом наше земље постижу врхунске спортске резултате и можемо слободно констатовати да је то најквалитетнија категорија спортиста у БиХ.

4.4.1 Приједлог мјера

- Укључити што већи број хендикепираних особа у различите спортско-рекреативне активности те на тај начин употпунити и оплеменили живот што већег броја хендикепираних особа;
- Подржати формирање спортских клубова и рекреативних удружења и омогућити им укључивање у регуларне системе такмичења;
- Оспособљавати и стручно усавршавати тренере са посебном специјализацијом за рад са хендикепираним особама.

4.5 Активност жена у подручју спорта и спортске рекреације

Од првих модерних Олимпијских игара 1896. године, када жене нису имале приступ спортским теренима учињен је значајан позитиван помак у њиховом укључивању у спорт и спортску рекреацију. Тај тренд се посебно уочава у посљедњих 30 година када је под утицајем Олимпијског покрета и заједничких мјера Међународног олимпијског одбора, Међународних спортских федерација и Свјетске здравствене организације (WHO), заступљеност жена у спорту и спортској рекреацији знатно повећан. Тај тренд пораста нарочито се одражава у развијеним земљама са изграђеном културом живљења, мада је посљедњих година уочљив такав помак и у слабије развијеним земљама те посебно у оним земљама са вјерским и културним баријерама.

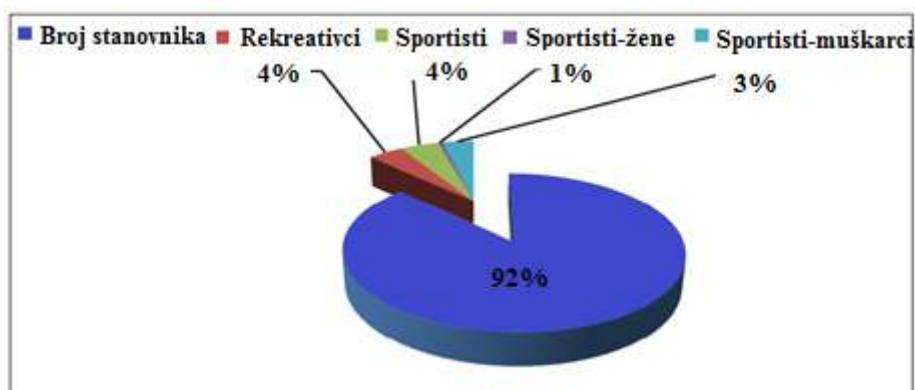
Спорт и спортска рекреација имају у данашње вријеме врло значајну друштвену улогу код оба пола. Подручје спорта је право мјесто гдје се може исказати равноправност полова, што је један од циљева Европске уније и службено оснажен Уговором из *Maastricht*-а 1992. године.

Чињеница је да оптимално планирано и организовано физичко вјежбање позитивно дјелује на здравствену, моторичко-функционалну способност, морфолошку структуру, вољно-моралну и интелектуално-радну способност подједнако код сваког мушкарца и

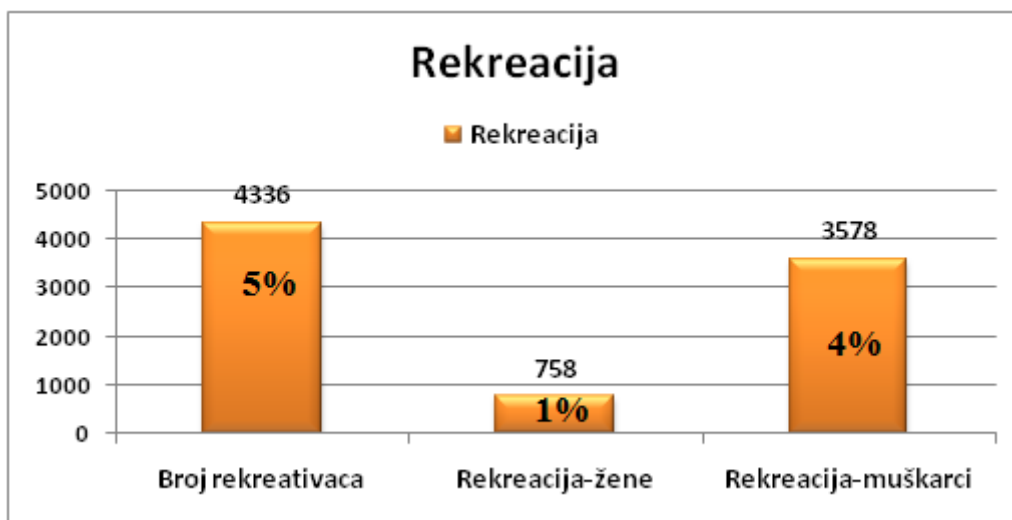
Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

жене. Савремена истраживања показују да физичко вјежбање позитивно дјелује у превенцији и лијечењу неких болести типичних за женску популацију. Према резултатима студије истраживача из *Birgham and women's hospital* у Бостону, утврђено је да физичко вјежбање може знатно повећати изгледе за преживљавање рака дојке, а у двогодишњем истраживању Канадских научника с *University of British Columbia* утврђено је да дјевојчице које се баве тјелесним вјежбањем добијају на коштаном маси и тако смањују изгледе за појаву остеопорозе и остеопеније у старијој доби.

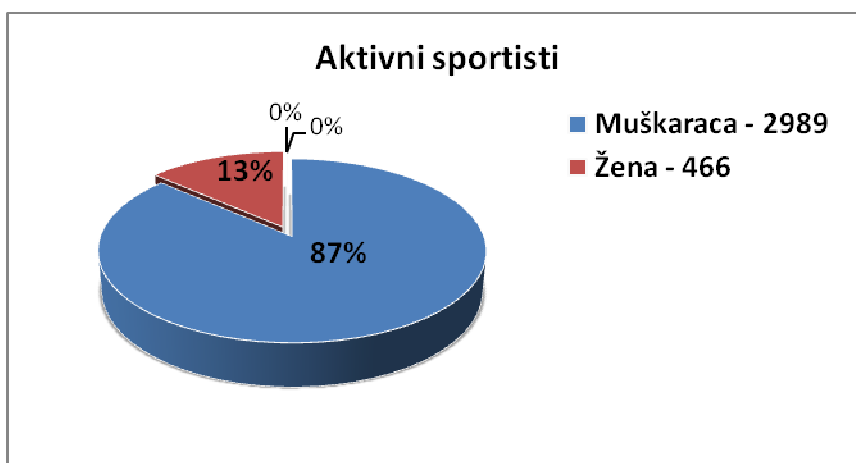
Неупитно је да је физичко вјежбање женске популације потребно и пожељно, међутим подаци у свијету, а посебно код нас говоре о још увијек недовољној укључености жена у спортске активности у односу на мушку популацију. Сматра се да је мања заступљеност жена и биолошки условљена, јер су склоности у понашању мушкараца јаче изражене у елементима као што су борбеност, ривалство, агресивност, а које су посебно повезане са спортским такмичењима. Многа истраживања и тумачења социјалних антрополога ипак се свode на једну констатацију, а то је да је биолошка разлика код мушкараца и жена релевантна само код размножавања, а све остале особине код мушкараца и жена конструирало је друштво и култура. Према посљедњем попису становништва у Брчко дистрикту БиХ из 2011. године (Демографија у Брчко дистрикту БиХ 2007–2011. година – Агенција за статистику експозитора Брчко), има 75.625 становника од чега 37.845 жена и 37.780 мушкараца. Укупно активних у спортским организацијама Брчко дистрикта БиХ, према подацима из 2019. године (подаци добијени на основу анкетања спортских организација) је 3585 особа, што је од укупног броја становника у постоцима 4%, од чега 3% мушкараца и 1% жена.

Укупно активних и пасивних рекреативаца у организацијама Брчко дистрикта је 4.436, што је од укупног броја становника (75.625) у постоцима 5% (4.436) од чега 3,5% (3.478) мушкараца и 1,5% (958) жена.

Од укупно 3.455 активних особа у спортским организацијама мушкараца је 2.989 или 87% и жена 466 или 13%.

Добијени подаци нам говоре да је укљученост жена у подручју спорта и спортске рекреације на подручју Брчко дистрикта БиХ врло ниска и да је потребно хитно предузети одређене мјере с циљем превазилажења овог проблема.

4.5.1 Приједлог мјера

Упркос томе што је у протеклом периоду направљен помак у укључивању жена у спортске активности, не можемо никако бити задовољни бројем укључене женске популације у спорту и спортској рекреацији као активних учесника у физичком

вјежбању, исто тако ни као жена спортских радника и функционера у спортским организацијама. Због тога треба истаћи неколико стратешких циљева које треба реализовати у наредном периоду:

- Уложити максималне напоре да се присутност жена приближи мушкој популацији;
- Осмислити програме и пројекте који доприносе у савладавање културолошких, вјерских и биолошких баријера које отежавају женама редовно и примјерено физичко вјежбање;
- Организовати дане усмјерених спортских активности само за жене;
- Укључити више жена у све структуре и органе управљања у спорту и спортској рекреацији;
- Основати комисију при Спортском савезу Брчко дистрикта БиХ за бригу о женама у спорту и спортској рекреацији.

4.6 Спортска рекреација – „спорт за све“

Спортска рекреација као и сваки други облик друштвено организованог живљења иде у корак са људским потребама, мијењајући свој првобитни задатак, којем је сврха била спортска активност и разонода, у поступке и активности које ће циљано допринијети мијењању стила живота и побољшању квалитета живота.

Савремена наука је већ поодавно доказала да спортско рекреативне активности, као вид смишљеног обликовања слободног времена, позитивно утичу на човјеково здравље и његово очување, на социјализацију и ресоцијализацију, на физички и психички статус човјека, чинећи свакодневни живот здравијим, садржајнијим и квалитетнијим.

Све развијене земље Европе (гдје претпостављамо желимо и ми) улажу значајна средства у развој спортско-рекреативних објеката који пружају могућности за активно и квалитетно спровођење слободног времена својих грађана.

Данас, када се однос према спортској рекреацији поново мијења треба пронаћи начине и модалитете за њено оживљавање и користити притом сва позитивна искуства из претходног периода из земаља гдје је спортска рекреација развијена на високом нивоу. До 1991. године у градовима и мјесним заједницама су била организована друштва за физичко вјежбање и рекреацију (ДТВ) у којима су се окупљали грађани свих узраста и

оба пола. Веће радне организације такође су имале своја друштва спортске рекреације, а неке су имале и професионалне водитеље у редовном радном односу. Перманентно су се организовале радничке спортске игре (РСИ), које су окупљале велики број радника. Основне спортске гране су биле мали фудбал, одбојка, куглање, стони тенис, шах, пикадо итд.

За бављење спортском рекреацијом потребно је хумано планирање простора и објеката у оквиру урбанистичких планова и пројеката које ће у први план ставити човјека и његове потребе.

Сваки град би требао имати центар за спортску рекреацију са програмом рада. Неопходно је што прије основати друштво за спортску рекреацију „Спорт за све“ које ће спроводити активности и програме за потребе особа оба пола и различите животне доби. Према доступним подацима рекреативним активностима на подручјима Брчко дистрикта бави се 4436, што је од укупног броја становника (75.625) у постоцима 5% (4.436) од чега 3,5% (3.478) мушкараца и 1,5% (958) жена.

У поређењу са развијеним Европским земљама у којима је у активностима „Спорта за све“ укључено од 30% до 70% грађана, ови подаци су поражавајући. Сасвим је сигурно да постојећи објекти не задовољавају потребе грађана Брчко дистрикта БиХ ни просторно ни својом разноврсношћу и квалитетом (комфором). Стога ваља осмислити ревитализацију постојећих објеката ради рекреације на цијелом подручју Брчко дистрикта БиХ, јер потребе грађана вишеструко надмашују постојеће услове.

У ту сврху неопходно је реконструисати постојећи базен у савремени објекат мултифункционалног карактера са коришћењем и у зимском периоду. Даље, прићи постављању тартан стазе на Градском стадиону како би се омогућило грађанима да користе ову стазу у већем дијелу године. У програму јавних потреба спорта Брчко дистрикта БиХ обезбијеђен је новац само за нужне активности које ће служити тек подстицању спортске рекреације. Нпр. према подацима за те су намјене из програма јавних потреба спорта финансираним на основу Јавног позива 2019. године издвојена средства у износу од 1.010.399,93 КМ (0,44%) од укупних финансијских средстава буџета Брчко дистрикта БиХ за 2019. годину. На ова издвајања треба додати и Амандмане посланика према спортским колективима. У земљама Европске уније издвајања за спорт у односу на укупни буџет износе од 4 до 7%.

У предузећима је спортска рекреација нестала из програма финансирања. Стога није чудо што су се активности у спортској рекреацији свеле на мали број учесника.

Желимо ли развој спортске рекреације „Спорта за све“ у Брчко дистрикту БиХ, потребно је промијенити однос према њој те обезбиједити стабилне изворе финансирања спортских објеката и програма. Осим тога, службе друштвеног стандарда

и синдикати би требало да подстичу развој спортске рекреације у предузећима. Тиме би се постигло да спортска рекреација буде доступна сваком грађанину, независно од његовог имовинског статуса. Програмом јавних потреба спорта стварају се само основни услови и подстиче да рекреација постане лична потреба сваког грађанина.

4.6.1 Приједлог мјера

Ради подстицања, унапређења и развоја спортске рекреације у Брчко дистрикту БиХ, ваљало би покренути активности, као на примјер:

- Основати комисију при Спортском савезу Брчко дистрикта БиХ за спортску рекреацију „Спорт за све“ Брчко дистрикта БиХ;
- Програме и пројекте у области „Спорт за све“ реализовати гдје год постоје спортски објекти;
- Програме и пројекте у области „Спорт за све“ имплементирати у раду са предшколском дјецом кроз обуку дјеце у вртићима за такмичење „Олимпијски фестивал дјечјих вртића“, у раду са школском дјецом и организацији „Олимпијаде младих“, организовати радничке спортске игре у предузећима, спортске активности у оквиру манифестације „Савски цвијет“, организација Видовданске трке, спроводити активности попут „Пјешачењем до здравља“, активности на води, бициклијаде, рошулијаде, јавног аеробик дана на Градском стадиону и слично;
- Реконструирати и садржајно осмислити објекте како би били доступни свим грађанима;
- Едуковати и ангажовати потребан број стручних кадрова за реализацију спортско-рекреативних програма.

4.7 Стручни кадрови у спорту

Кад говоримо о кадровима у спорту, односно о стручњацима на којима почива цјелокупна концепција спорта, морамо имати на уму неколико ствари. Као прво, кадрови у спорту су сви они који својом дјелатношћу учествују у процесу стварања спортиста те у свему ономе што се уз то веже.

Осим оних кадрова који непосредно учествују у раду са спортистима (тренери), кадрови у спорту су и спортистима на услузи спортски љекари, спортски психолози,

пројектанти спортских објеката, спортски менаџери, правници, спортски новинари, судије и др. Тек добрим повезивањем свих наведених кадрова у цјелини и њиховом међусобном координацијом добија се квалитетан систем спорта какав је карактеристичан за модерне, спортски оријентисане земље. За реализовање укупних програмских циљева спорта Брчко дистрикта БиХ од важног је значаја брига о тренерима.

У којој ће мјери тренери успјети искористити потенцијале сваког спортисте, наћи примјерене тренажне садржаје за сваку старосну категорију, имати сензибилитета према сваком спортисти, једним дијелом зависи од спознајних могућности тренера али највише, скакако, од степена његовог образовања и стручности. Надаље, је ли тренер ангажован у сталном радном односу или обавља тај посао уз неки други рад којим обезбјеђује своју егзистенцију, и који у великој мјери утиче на квалитет његовог рада.

У сваком случају, најбоља опција за спорт је образовани стручњак из области спорта којем је тренерско занимање професија. Уз то би требало у контексту цјелокупног спорта Брчко дистрикта БиХ изградити систем праћења и валоризације тренерског рада.

Чланом 21 Закона о спорту Брчко дистрикта БиХ, предвиђена је и могућност заснивања радног односа правних лица у спорту са стручним радницима, спортистима и административним особљем. Одјељење за привредни развој, спорт и културу кроз програм јавних потреба прати активности спортских удружења везано за стручна лица. Имајући у виду број активних спортиста, спортиста у процесу обуке, рекреативаца, спорта хендикепираних особа, забрињава податак о броју тренера професионалаца.

Досадашња пракса показује да је тренер професионалац кључни фактор у постизању спортских резултата у развоју појединог спорта. Анкетом која је спроведена у клубовима Брчко дистрикта БиХ установљено је да су 186 тренера хонорарно ангажована у спортским клубовима.

Такође, досадашња пракса показује да клубови код којих се стручни рад своди на хонорарни ангажман тренера врло ријетко постижу врхунске резултате, а што је још много важније никад не успијевају задржати талентованог спортисте дуже вријеме у клубу. Дијелом се то може објаснити законитостима технологије стварања квалитетних резултата. Наиме, у већини спортова потребан је један до два олимпијска циклуса проводити у озбиљном тренажном раду како би се створиле основне претпоставке за наступ на неком великом међународном такмичењу.

Клуб без тренера професионалца тешко може наћи особу која ће са спортистом или селекцијом спортиста проводити свакодневно 4 или више сати, обављати квалитетне припреме, наступити на свим такмичењима и тако 7 или 8 година. У прилог томе иде и чињеница да се процес стварања спортиста одвија и ван спортских терена и спортских

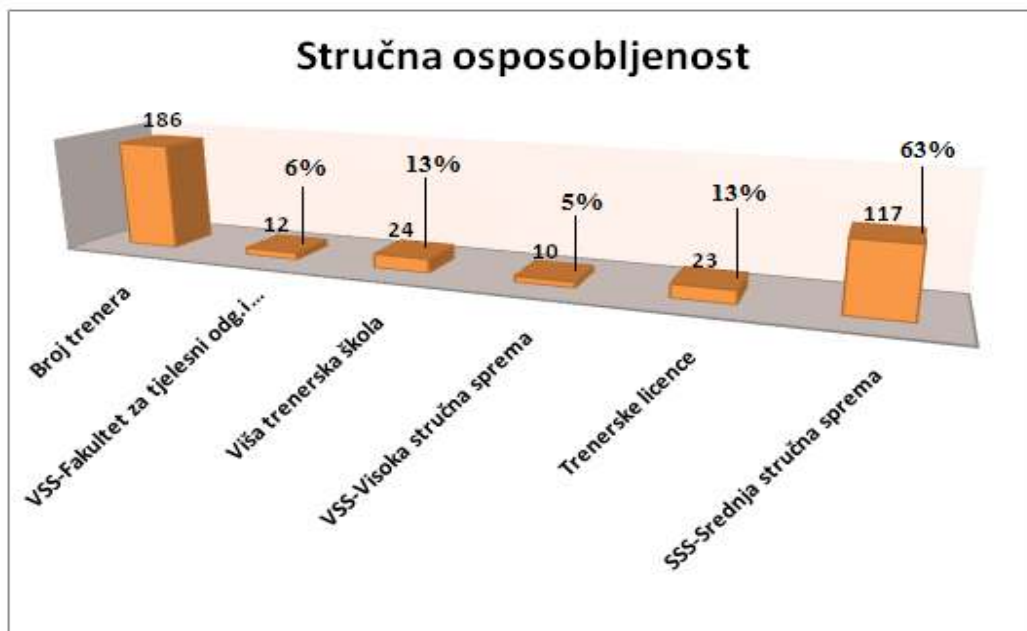
Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

борилишта. Цјелокупна брига о спортистима и свим аспектима њихова живота често је одлучујућа карика у стварању врхунског спортисте. Међутим, оно што треба посебно да забрине све спортске клубове и институције које се баве спортом је структура стручног кадра у Брчко дистрикту БиХ. Број тренера и њихова стручна оспособљеност се види у презентираним прегледу.

Укупан број тренера – 186

- ВСС – Факултет за физичко васпитање и спорт – 12 тренера
- Виша тренерска школа – 24 тренера
- ВСС – Висока стручна спрема – 10 тренера
- Тренерске лиценце – 23 тренера и
- ССС – Средња стручна спрема – 117 тренера.

У реализацију тренажног процеса процјењује се да је укључено око 186 тренера. Стручна оспособљеност тренера показује мали број стручно оспособљеног кадра за поједине спортске гране. Велик је број волонтера који изводе тренажне процесе с млађим узрасним категоријама.

Одговарајућу стручну спрему у складу са Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ (а то је завршен факултет за физичко васпитање и спорт, вишу или високу тренерску школу)

има само 36 тренера. Највећи број тренера који раде у пракси је са средњим образовањем и неодговарајућом стручном спремом.

Један од врло важних задатака у наредном периоду је поправљање структуре стручног кадра кроз омогућавање стицања одговарајућих квалификација у одређеном временском периоду на високошколским институцијама које едукују тренере у спорту.

Сигурно је да се и систем контроле, праћења и валоризације резултата спортиста тешко може применијени код тренера који су хонорарно ангажовани у неком клубу. Интердисциплинарност спорта намеће потребу ангажовања стручњака различитих професионалности с циљем стварања спортиста и врхунског резултата у клубовима. Повећани физиолошки, емотивни и психолошки напори као императив постављају ангажовање строго специјализованих стручњака као што су лијечници, психолози, нутриционисти, физиотерапеути, кондициони тренери и сл.

4.7.1 Надзор над стручним радом

Основни циљ стручног надзора јесте унапређење стручног рада у спорту. Стручни надзор у спорту је систематско праћење стручног кадра правних и физичких особа које обављају спортску дјелатност. Само квалитетан спортиста у рукама квалитетног стручњака може постићи врхунски спортски резултат. Надзор омогућује валоризацију рада тренера повећање његове мотивације за рад што се итекако одражава на сам квалитет рада са спортистима.

Реализација програмских циљева спорта Брчко дистрикта БиХ заснива се увелико на раду спортских тренера, тако да је брига о њима итекако важна. Анимирање дјеце за укључење у спорт, квалитетан стручни рад с њима, постизање оптималних спортских достигнућа током бављења спортом те колико ће се дјеце бавити спортом увелико зависи од оних који их непосредно воде, а то су тренери. Колико ће тренери искористити потенцијале сваког спортисте, пронаћи примјерене садржаје за све старосне категорије и имати сензибилитета према сваком спортисти, нарочито зависи од спознајних карактеристика тренера али највише, скакако од степена његовог образовања и стручности.

Стручни рад тренера, иако има вишеструку улогу, валоризован је кроз квалитетне показатеље обављених послова и задатака, те показатеље успјешности у такмичарској активности. Праћење систематског и стручног остварења планова и програма, организовање и извођење тренинга и осталих облика васпитно-образовног рада с дјецом и омладином у спорту те валоризовање тога рада ради одржавања и повећања квалитета спортских достигнућа са свим старосним категоријама спортиста још није

успостављено, што значи да нема оперативних могућности за брзо реаговање како би се уклониле субјективне препреке, и постигао бољи квалитет стручног рада.

Потреба надзора стручног рада професионално и хонорарно ангажованих тренера кроз програм јавних потреба спорта Брчко дистрикта БиХ врло је значајна и логична.

Зато се операцијализацијом стратегије развоја спорта Брчко дистрикта БиХ од 2023. до 2028. године предвиђа успостава вредновања и надзора стручног рада тренера.

4.7.2 Приједлог мјера

- Осмислити и имплементирати систем контроле квалитета рада тренера и осталих стручних кадрова спорту кроз успоставу механизма евалуације, контроле и награђивања њиховог стручног рада;
- Осмислити и имплементирати систем контроле рада тренера на терену;
- Спортским клубовима дати одређени рок за ангажовање тренера у складу са Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ (максимално једна година);
- Подстицати и стипендирати континуирани процес професионализације тренера те обезбиједити високу заступљеност кадрова са високим стручним квалификацијама које обављају тренерске послове у спортским клубовима;
- Основати Завод за спорт и медицину спорта Брчко дистрикта БиХ, који ће у дјелокругу рада имати надзор и контролу над стручним радом у спортским клубовима Брчко дистрикта БиХ.

4.8 Финансирање спорта у Брчко дистрикту БиХ

Стратегијом развоја спорта одређују се материјално финансијски услови за обављање спортске дјелатности. Финансирање спорта је у свим спортским системима најважнији развојни ресурс.

Брчко дистрикт БиХ утврђује јавне интересе у спорту и за њихово остваривање обезбјеђује финансијска средства из буџета Дистрикта у складу са Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ и Законом о буџету Брчко дистрикта БиХ. При утврђивању јавних интереса полази се од потреба и могућности друштва и постигнућа у спорту.

Земље у транзицијској фази развоја нису још увијек обезбиједиле једнак начин пореских олакшица за спортске организације као што је то случај у осталим европским државама. У БиХ још увијек није на повољан начин ријешено питање пореских

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

олакшица за улагање у спорту. У том смислу спорт има велике резерве. Спонзорства су најчешће укључена у врхунски и популарни спорт. Финансирање спорта дефинисано је Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ. Чланом 41 и законом о удружењима и фондацијама споменутог закона средства за финансирање спортских активности остварују се:

- од чланарина;
- из буџетских средстава Дистрикта;
- из донација и спонзорства правних и физичких лица;
- из прихода од закупнина;
- од игара на срећу;
- из других прихода.

Средства из буџета Брчко дистрикта БиХ обезбјеђују неопходно финансирање односно суфинансирање и помоћ спортским организацијама.

Обављање спортске дјелатности као извор прихода чешћи је код управљача објектима него код спортских друштава. Буџетска средства Брчко дистрикта БиХ основа су за финансирање односно суфинансирање спорта, а она се распоређују *Јавним позивом* који објављује Одјељење за привредни развој, спорт и културу.

Као јавни интерес (потребе) у спорту за који се средства обезбјеђују из буџета Брчко дистрикта БиХ дефинисане су слjedeће намјене:

- развијању свијести грађана о спорту и вриједностима спорта;
- спровођење спортских активности дјецe, омладине и студената;
- подстицање, афирмација аматерског и врхунског спорта и његових вриједности;
- дјеловање спортских удруга, клубова и савеза;
- подстицање системског и организованог бављења спортом и спортском рекреацијом у слободном времену;
- спортске и рекреативне активности особа с инвалидитетом и хендикепом;
- очување здравља као основе људске активности и очување радне продуктивности;
- спортске припреме, домаћа и међународна такмичења и посебна здравствена заштита спортиста;
- системском стварању услова за остваривање аматерског и врхунског спортског резултата;
- запошљавање особа за обављање стручних послова у спорту;
- планирање, изградња, одржавање и коришћење спортских објеката;
- спровођење и финансирање научних и развојних пројеката, елабората и студија у функцији развоја спорта.

Анализа издвајања средстава из буџета Брчко дистрикта БиХ несумњиво показује да је висина издвојених средстава од **0,44%** за спортску дјелатност недовољна и да би требало инсистирати да се буџетом предвиди стопа од **3%**, што представља минималну стопу издвајања за спорт у развијеним земљама. Ова стопа се у развијеним земљама креће у износу од **3% до 7%** бруто дохотка.

Спорт није потрошња већ инвестиција. Спорт је дјелатност која има своје законитости и спортски резултат није случајност већ плод континуитета и значајних улагања. За тај континуитет потребан је сталан и безбједан извор финансирања и за то развој спорта не смије бити резултат особног афирмитета, већ резултат издвајања финансијских средстава која могу задовољити макар основне потребе и захтјеве спортске дјелатности.

4.8.1 Финансирање инфраструктуре

У садашњој привредној ситуацији главни извор средстава за градњу и реконструкцију спортских објеката је буџет Брчко дистрикта БиХ. Приликом расподеле тих средстава треба уважавати мишљење организованог спорта путем Спортског савеза Брчко дистрикта БиХ, који мора разрадити критеријуме за приоритете зависно од развијености одређеног спорта и интереса становништва за бављење спортом и рекреацијом. Нпр. у периоду за 2016. годину за градњу и реконструкцију спортских објеката из буџета Брчко дистрикта БиХ издвојено је 377.257,21 КМ.

Посебно треба водити бригу о системском одржавању постојећих спортских објеката у власништву Брчко дистрикта БиХ и да се тај трошак не пребацује на терет спортских програма. Средства за инвестиционо одржавање и изградњу спортских објеката морају бити посебна средства, а не средства јавних потреба у спорту.

С обзиром на све већи интерес приватног капитала за улагање у спортске објекте, треба осмислити систем изградње и реконструкције спортских објеката кроз јавно-приватно партнерство.

4.8.2 Финансирање врхунског и аматерског спорта

Садашња реалност финансирања врхунског и аматерског спорта ријешено је из више извора.

Најзначајнији дио се односи на буџетско финансирање кроз програме и пројекте од јавног интереса (Јавни позив), а други дио се односи на финансирање путем донација и

спонзорства. Како је буџетски дио финансирања најзначајнији, гледано у укупности свих спортова неопходно је разграничити аматерски, врхунски и професионални спорт.

Притом професионални спорт не може бити предмет финансијског финансирања. Врхунском и аматерском спорту треба обезбиједити оптималне услове, али га треба тачно дефинисати јер спортски колективи који не спадају у ову категорију не могу очекивати значајна финансијска средства за свој ниски квалитет.

Стога је нужно увести већу финансијску дисциплину која ће гарантовати да се из средстава буџета финансирају само активности од јавног интереса у спорту. За све остале потребе спорт мора тражити друге изворе финансирања.

Уз то потребно је увести и предузетништво у спорту и то мијењањем законских оквира, али и филозофије превазиђеног начина размишљања да је лакше ако спорт доноси профит.

У савременом свијету спорт је велики бизнис, то је дјелатност на којој се предузетништвом могу остварити успјешни и велики пословни подухвати. Ако стицање профита као резултат предузетничког пројекта доприноси развоју спорта, ширење његове базе и материјалне основе потребно га је стимулисати.

4.8.3 Приједлог мјера

Са садашњим издвајањем од **0,44%** из буџетских средстава, колико је намијењено за програме/пројекте јавних потреба спорта не можемо бити задовољни. Без обзира на економску ситуацију и рецесију (рецесија укључује пад индустријске производње, запослености, реалних личних доходака и трговине) неопходно је наћи могућности за суфинансирање с постотком од најмање 3% од укупног буџета Брчко дистрикта БиХ, што представља минималну стопу финансирања по европским стандардима.

Настави ли се овакав тренд финансирања ове вишеструко важне друштвене дјелатности (по европским стандардима), спорт ће имати основне услове за развој, неће бити осуђен на стагнацију, а у неки сегментима могуће и развоју.

У том смислу је потребно:

- За реализацију програма и пројеката од јавног интереса, аматерског и врхунског спорта Брчко дистрикта БиХ, настојати обезбиједити издвајања од 3% од укупног буџета;

- Потребно је инсистирати на томе да се у спортску дјелатност усмјери и дио средстава намијењен превенцији неприхватљивих понашања и спречавања зависности у дијелу који се односи спорт;
- Такође треба инсистирати да се дио средстава намијењен превенцији у здравству усмјери према спорту који има итекако значајну улогу у превенцији и рехабилитацији;
- Додијељења средства за реализацију програма и пројеката од јавног интереса надzirати кроз све фазе његове реализације.

С обзиром на досадашња достигнућа аматерски и врхунски спорт има пуно право предложити нови систем пореских олакшица за спортисте аматере, аматерске спортске раднике и спортска удружења. С тим у вези потребно је:

- омогућити олакшице у корист спорта из пореза на доходак и добит (законски регулисати);
- ослободити пореза средства намијењена спорту као донација и помоћ;
- дио добити од игара на срећу и других наградних игара одвојити и за локалну разину;
- анимирати економске брендове на нивоу Брчко дистрикта БиХ за активније учествовање и помоћ спорту Брчко дистрикта БиХ.

4.9 Спортски савез Брчко дистрикта Босне и Херцеговине

Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ чланом 17 став (1) предвиђено је оснивање Спортског савеза Брчко дистрикта БиХ. Истим чланом став (3) утврђено је да се на територији Дистрикта Босне и Херцеговине може основати само један Спортски савез.

Спортски савез Брчко дистрикта БиХ је највише невладино спортско тијело у које се удружују грански спортски савези и клубови који се нису удружили у гранске спортске савезе или немају такве савезе. Спортски савез је непрофитна организација чије је устројство и дјеловање у складу са чланом 17 Закона о спорту Брчко дистрикта БиХ, Закону о удружењима и Олимпијској повељи.

Спортски савез Брчко дистрикта БиХ дјелује на цијелом подручју Брчко дистрикта БиХ, а представљају га предсједник и секретар савеза. Дјелатност и циљеви су многобројни и дефинисани су дијелом чланом 17 став (4) Закона о спорту Брчко дистрикта БиХ.

- Подстиче и промовише разноврсне спортске активности у Брчко дистрикту БиХ;
- Промовише аматерски и врхунски спорт код дјеце и омладине;
- Усклађује активности својих чланица;

- Ствара услове за унапређење спорта дјече и младежи, спортске рекреације, остварења врхунских спортских домета, те повећање учесника у спортој дјелатности;
- Обједињује и усклађује програме и пројекте од јавног интереса за аматерски и врхунски спорт давањем упута и приједлога за израду програма и пројеката од јавног интереса у аматерском и врхунском спорту и брине о њиховом остваривању;
- Брине о остваривању програма и пројеката јавног интереса у аматерском и врхунском спорту и намјенском трошењу средстава за подручја тог програма и пројекта;
- Брине о врхунским спортистима, учествује у стварању услова за бољу припрему врхунских спортиста за наступе на домаћим и међународним такмичењима;
- Брине о унапређењу стручног рада и оспособљавању стручних кадрова;
- Брине о здравственој заштити регистрованих спортиста;
- Учествује у организовању спортских приредби од значаја за Брчко дистрикт БиХ;
- Даје мишљење на нацрт стратегије развоја спорта у Брчко дистрикту БиХ и другим питањима.

4.10 Стање спортске инфраструктуре

Простор и објекти намијењени спорту дјече и омладине те аматерском, врхунском и професионалном спорту, спортој рекреацији, активном одмору и игри важан су сегмент урбане инфраструктуре те носилац динамике и квалитета живота у Брчко дистрикту БиХ.

Основни услов за спровођење активности из области спорта је постојање довољног броја спортских објеката, односно квалитетна спортска инфраструктура. Спортски објекат у техничко-архитектонском смислу подразумијева све просторе и површине отвореног или затвореног грађевинског облика, намијењене спровођењу различитих активности: тренирања, просторије, гледалиште и друго). Са ширег аспекта посматрано, спортски објекти су ресурси производње спортских, рекреативних, забавних програма који обухватају све просторе, грађевине, залихе и опрему. Спортски објекти могу да буду пројектовани и изграђени за посебне намјене као што су базени за пливање или пројектовани за самосталну усмјерену или спонтану активност као што су паркови, или само природни ресурси приступачни већини људи. Могу бити пројектовани и изграђени као вишенамјенски комплекси са разноврсном опремом и инсталацијама као што су спортске сале, стадиони, рекреативни центри, школски објекти за физичко васпитање и образовање.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

С циљем спортског развоја и стварања брэнда да је Брчко дистрикт БиХ спортска и туристичка средина није важан само довољан број инфраструктурних објеката, већ и да ти објекти задовољавају прописане услове и критеријуме (димензије, безбједност, санитарно-хигијенске услове, комфор...).

Спортски објекти представљају значајну друштвену вриједност и као такви су од посебног интереса.

Сама процјена-анализа стања спортске инфраструктуре треба да се заснива на:

- Објективном приказу постојећег стања и цјеловитом прегледу фонда спортских објеката и распрострањености истих на подручју Брчко дистрикта БиХ;
- Утврђивању потреба и захтијева и широког броја корисника (путем анкета);
- Сагледавањем недостатка садашње праксе финансирања, управљања и коришћења спортских објеката.

Приликом рјешавања проблема спортских објеката, као најважнија чињеница намеће се питање: планирања, евиденције, одржавања, изградње, управљања и коришћења.

Планирање изградње спортских објеката мора да одговара захтјевима развоја спорта, усклађеног са плановима развоја и изградње шире друштвене заједнице. Спортска удружења би требало да подстичу и предлажу изградњу спортских објеката и сугеришу на приоритете.

Планови изградње би требало да буду сачињени уз консултације са компетентним стручњацима (архитектима, инжењерима, дизајнерима, љекарима, спортским организацијама и другим).

Јединственом евиденцијом спортских објеката неопходно је доћи до података о задовољењу потреба спорта за објектима, као и неопходности и сврсисходности изградње нових просторних садржаја.

Демографска слика и традиционални спортови у Брчко дистрикту БиХ су показатељи и будућих улагања у спортску инфраструктуру. Управљање, одржавање и коришћење спортских објеката је веома важан сегмент у спорту и то питање је неопходно ријешити у најкраћем могућем року.

Категоризација спортских објеката је од изузетног значаја када је у питању израда стратегије. Приликом категоризације спортских објеката важно је да се стриктно дефинишу сљедеће категорије:

- Капитални објекти од интереса за локалну заједницу;
- Капитални објекти од интереса за развој врхунског и квалитетног спорта;

- Објекти од интереса за развој одређеног спорта или групе спортова;
- Објекти од интереса за клубове и
- Објекти од интереса за рекреативне активности.

У складу са категоризацијом објеката, дошло би се до могућности лакшег рјешавања потреба спортских организација за испуњење својих тренажно-такмичарских процеса и планова, као и начина одржавања и финансирања ових објеката у складу са категоризацијом.

Значај спортских објеката са аспекта спортског васпитања дјече и омладине је веома битан. Изградњом квалитетних и доступних спортских садржаја склањамо дјецу са улице и одгајамо у спортском духу што је најбољи начин у борби против порока и других токсикоманија.

Спортски објекти морају бити функционални стално доступни дјечи и омладини.

4.10.1 Спортски објекти на подручју Брчко дистрикта БиХ

Спортске објекте на подручју Брчко дистрикта БиХ можемо подијелити у неколико категорија:

- Спортски објекти за предшколски узраст;
- Спортски објекти за школску дјецу и омладину;
- Спортски објекти за клубове и рекреацију.

4.10.2 Спортски објекти за предшколски узраст

Разна дјечја игралишта можемо посматрати као спортске објекте. Лијепо уређене и реквизитима добро снабдјевена дјечја игралишта имају значајну улогу у савременом предшколском васпитању.

Осим васпитања дјеча на овим игралиштима развијају своју моторичке и функционалне способности. На подручју Брчко дистрикта БиХ постоји пет спољњих објеката који се налазе у просторима предшколских установа.

4.10.3 Спортски објекти за школску дјецу и омладину

Постоје двије врсте објеката за школску дјецу и омладину:

- Спортски објекти у саставу основних и средњих школа (спортске сале);
- Спортски објекти-отворене спортске површине.

Већина основних и средњих школа посједује спортске сале и отворене спортске објекте. На подручју Брчко дистрикта БиХ постоји укупно 18 школских спортских сала и 16 отворених школских спортских игралишта...

4.10.4 Спортски објекти за клубове и рекреацију

У спортске објекте намијењене клубовима и рекреативцима спадају све школске спортске сале, сала „Партизана“ градска сала на Дубравама, отворена школска игралишта, градски стадион, градски базен и сва јавна отворена игралишта.

4.10.5 Спортски објекти направљени на јавним површинама – отворене спортске површине

Ово су објекти који су направљени за коришћење дјецe и омладине и рекреативаца, а која су доступна перманентно јер се налазе на отвореним просторима или парковским површинама.

4.10.6 Спортски објекти који недостају на подручју Брчко дистрикта БиХ

Анализирајући стање и потребе везано за спортске објекте на подручју Брчко дистрикта БиХ мислимо да су приоритети у наредном периоду сљедећи:

- Изградња градског базена са изградњом мобилне куполе с циљем коришћења истог током цијеле године;
- Постављање тартан стазе на градском стадиону с циљем стварања услова за квалитетан рад атлетског клуба и рекреације грађана;
- Изградња атлетског стадиона за потребе атлетских клубова и рекреације спорта за све;
- Изградња модерне тартан подлоге, бицикличке стазе за рекреацију, тренажни процес и градску шетницу поред ријеке Саве;
- Завршетак трибине градског стадиона са свлачионицама и пословним просторима;
- Изградња модерне шестостазне куглане за рад куглашког клуба и рекреацију грађана;
- Наставити са изградњом нових дјечјих игралишта као и спољњих отворених спортских објеката;
- Изградити тренажни и гардеробни простор за рад кајакашког и ронилачког клуба;

- Реконструирати и адаптирати једну градску салу за потребе борилачких спортова;
- Изградити пројектну документацију за градњу градске спортске сале те приступити изградњи исте.

Чланом 39 и 40 Закона о спорту Брчко дистрикта регулисани су само услови које мора испуњавати спортски објект и дјеломично начин коришћења спортских објеката. Потребно је амадмански интервенисати и Законом о спорту прецизирати начин располагања и управљања за све спортске објекте.

Располагање подразумијева управљање, одржавање и коришћење спортских објеката. Како је спорт жива материја која перманентно своје активности спроводи на спортским објектима Одјелење за привредни развој, спорт и културу Брчко дистрикта БиХ треба тражити оптимална рјешења управљања, одржавања и коришћења спортских објеката или једноставно тражити нове и најјефтиније моделе располагања објектима.

Треба размишљати и о оснивању **Јавне установе „Спортски објекти Брчко дистрикта“**.

Промјене у друштвеном животу, привредном систему и структури становништва те нова улога и нови задатак Брчко дистрикта БиХ и као туристичке дестинације захтијева знатно модерније инфраструктуре комплетног простора као и модернизовање постојеће мреже спортских објеката и изградњу нових објеката.

Зато је нужно постојеће старије објекте реконструисати и проширити, односно оплеменити њихове садржаје у складу са утврђеним потребама те финансијским и просторним могућностима. Исто тако паралелно приступити и планској изградњи нових објеката.

4.10.7 Приједлог мјера

Осмишљена политика развоја материјалне основе спорта нужно се мора заснивати на јасно утврђеним потребама и плановима развоја цјелокупне дјелатности, тако да се предлажу само оне мјере које ће допринијети рационалној и функционалној изградњи објеката, што свакако доприноси и њиховом оптималном коришћењу и одржавању.

- Припремити краткорочне и дугорочне планове улагања у спортску инфраструктуру на основу анализираног тренутног стања и уврстити их у одговарајуће просторне планове Брчко дистрикта БиХ;
- У изградњи спортских објеката треба поштовати већ утврђене приоритете и потребе спорта;
- Спортске ресурсе користити на функционалан и плански начин;

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- Спровести нову категоризацију спортских објеката у Брчко дистрикту БиХ;
- Устројити електронску базу података о спортској инфраструктури;
- Утврдити нормативе за коришћење и одржавање спортских објеката;
- Изградити модерну шестостазну куглану за рад куглашког клуба и рекреацију грађана;
- Наставити са изградњом нових дјечјих игралишта као и спољњих спортских терена;
- Једну од постојећих школских спортских сала реконструирати и прилагодити за тренинге гимнастичког клуба и ритмичко-спортске гимнастике;
- Једну од постојећих школских спортских дворана реконструирати и прилагодити за тренинге борилачких спортова;
- Приступити изради пројектне документације за градњу градске спортске сале одговарајућих димензија и пратећих објеката који задовољавају међународне стандарде за одигравање утакмица те изградити исту.

Није спорно да Брчко дистрикт БиХ има мрежу разноврсних спортских објеката свих величина који су углавном доступни корисницима за бављење спортом и рекреацијом. Сигурно је да многи од тих објеката више не одговарају корисницима ни просторно, садржајно, а посебно својом опремљеношћу. Дакле, треба приступити реконструкцији и доградњи ових објеката гдје нису потребна велика материјална средства да би се они учинили комфорним.

У сљедећем периоду би приоритетно требало приступити сљедећим реконструкцијама и изградњи:

- Формирати центар за спортску дијагностику у склопу Завода за спорт и медицину спорта Брчко дистрикта БиХ.

С обзиром на све већи интерес приватног капитала за улагање у изградњу спортских објеката, зашто су исказале занимање и одређене спортске организације, предлаже се да се осмисли систем изградње спортских објеката кроз Јавно-приватно партнерство (спортски објекти попут наткривених пливачких базена, фитнеса, куглашког центра, мото центра и сл).

Планска обнова спортске инфраструктуре у Брчко дистрикту БиХ једини је прави начин да се постигне оптимална искоришћеност објеката и да се трошкови њихове изградње и коришћења сведу на праву мјеру, а они добро уклопе у градску средину. Како се све то спроводи у складу са развојем инфраструктуре на ширем подручју, то јест на нивоу комплетног простора Брчко дистрикта БиХ, реконструкција старих и планирање изградње нових спортских објеката добијају ново значење и важност.

4.11 Аматерски спорт

4.11.1 Развојни програми

4.11.1.1 Спортска обука

Програм спортске обуке дјече је у функцији селекције обављања дјелатности спортских клубова, као основних носилаца спорта у Брчко дистрикту БиХ Босне и Херцеговине. Спортска обука дјече би требало да буде цјеловит програм Спортског савеза Брчко дистрикта БиХ који мора бити уграђен у сваки клуб и бити у спони са основним школама.

Програми увођења дјече у спорт при основним школама морају имати подршку дјелатности основног школства и дјелатности спорта. Обје дјелатности својим законским и подзаконским актима дефинишу ову спортску активност ученика.

4.11.1.1.1 Задаци и прописи

Задаци система спортске обуке дјече остварују се тренажним плановима и програмима рада, методским разрадама наставног тренажног рада, просторним условима, реквизитима и опремом, радом стручног кадра, такмичењима те валоризацијом и надзором над стручним радом.

У складу са сврхом, циљевима и задацима спортске обуке дјече, програм спортске обуке обухвата у сваком спорту дјецу млађу од такмичарских категорија најмлађих спортиста.

Дјелатност спортске обуке дјече у Брчко дистрикту БиХ мора бити уређена критеријумима, одлукама те оперативним плановима и програмима спортске обуке за поједине спортове по клубовима и програмом јавних потреба спорта Брчко дистрикта БиХ.

Спортску обуку дјече прати стална комисија од пет чланова за спровођење контроле реализације програма јавних потреба у спорту Брчко дистрикта БиХ (коју именује Спортски савез Брчко дистрикта БиХ), који предлажу мјере побољшања, али обављају и стручно координационе послове на приједлог својих чланица.

4.11.1.1.2 Садржај

Садржај програма дјелатности спортске обуке чини редовна недјељна обука у Универзалној спортској школи, те обука у почетним и напредним одјељењима усмјерених спортских школа, уз додатни рад с изабраним полазницима из напредних одјељења.

Спортска обука се спроводи према утврђеним наставним плановима и програмима. Одјељења усмјерене спортске обуке у свим спортовима под надзором су спортских клубова.

4.11.1.1.3 Универзална спортска школа

Програм Универзалне спортске школе намијењен је дјечи од 5-6 до 9 година старости, а спроводи се два до три пута недјељно кроз универзалну спортску активност. Овакав вид активности омогућује дјечи вишестрани психосоматски развој с посебним нагласком на развој координационих способности (као основних способности) на које се надограђују остале моторичке способности (брзина, снага, равнотежа, прецизност, флексибилност, издржљивост) и моторичког учења (стицања нових моторичких знања) током прилагођавања на различите спортске форме.

Многи мисле да ће дјеца своју моторику развити саму од себе. Међутим, широки и свеобухватни моторички развој дјетета могуће је остварити једино кроз прикладне и стручно вођене програме прилагођене појединим сензибилним фазама развоја дјетета. Правилним физичким вјежбањем се управо у најмлађој доби може највише утицати на поједине моторичке и функционалне способности, без обзира што су оне генетски већ у доброј мјери одређене.

Универзална спортска школа представља први контакт дјетета с организованим физичким вјежбањем. Управо тај почетак и први утисак „бављења“ спортом у много чему одлучује о томе хоће ли дијете завољети спорт, укључити се у процес спортске припреме и развијати свој потенцијал.

Управо због тога програм Универзалних спортских школа се мора изводити у адекватним материјалним условима и стручним радом који ће дјецу мотивисати да заволе спорт, односно физичко вјежбање.

Универзална спортска школа има задатак усмјеравања и селекционисања оних најбољих и најперспективнијих те их, уколико за то покажу интерес, усмјерити ка озбиљнијем бављењу одређеним спортом. Дјеца у Универзалној спортској школи стичу прва искуства о томе колико су спретна, брза и снажна у односу на своје вршњаке те се упознају са основним елементима разних спортова. Сусрећу се први пут са осјећањем

успјеха или неуспјеха и фрустрацијом коју изазива пораз или напор вјежбања, те добијају прилику показати и развијати своје способности. То мора искористити наставник те уз помоћ одређених тестова и поступака препознати дјететову надареност и предложити му укључивање у специјализовани спортски програм који се спроводи или кроз усмјерену спортску школу или кроз спортски клуб.

Универзална спортска школа се спроводи у школским спортским објектима. По могућности ради се у групама од 15 до 20 дјеце у мјешовитим или одвојеним групама. Анализом стања школских спортских објеката те броја дјеце која припадају појединим школама, Универзална спортска школа би се могла спроводити у пет основних школа Брчко дистрикта БиХ. Дјеца из подручних школа укључивала би се у програм у школама које спроводе те програме. У програм би могло бити укључено око 300 дјеце нижих разреда основних школа.

4.11.1.1.4 Усмјерена спортска школа

Усмјерена спортска школа намијењена је дјечи од 10 до 12 година, а спроводи се три до четири пута недељно по сат времена. Започиње с увођењем дјеце у изабрани спорт, а касније и у тренажни процес тог спорта. Тренинзи се организују у облику групног и индивидуалног рада. Индивидуални рад је усмјерен према појединцу и развија поједине психомоторичке способности.

Групни рад организује се са свим полазницима, а утиче на развој рада у групи, начела помагања и улагања заједничких напора за постизање постављеног циља. Избор спорта у правилу је уско везан уз школски спортски објекат у којем ће се одвијати програм усмјерене спортске школе. Зависно о величини и опремљености тог објекта те интересу спорта Брчко дистрикта БиХ школа ће у сурадњи са спортским савезом Брчко дистрикта БиХ донијети одлуку о врсти спорта који ће се практиковати у усмјереној спортској школи. Поједина школа може програм усмјерених спортских школа спроводити у највише два спорта.

Предиспозиције дјеце су врло различите, исто као и њихов интерес за поједини спорт те је нормално да се одређен број дјеце неће одлучити за тренажни процес у спорту који је изабран у њиховој школи. Такву дјецу треба усмјеравати и допустити им похађање усмјерене спортске школе у било којој другој школи која тај спорт практикује.

Бавити се спортом а не такмичити се је помало и бесмислено. Због тога се морају организовати такмичења истородних усмјерених спортских школа. Такмичење ће организовати и водити струковни савези појединог спорта у Брчко дистрикту БиХ.

Систем такмичења ће бити зависан од броја усмјерених спортских школа, али је притом врло битно да дјеца имају континуирана такмичења и то барем једном мјесечно.

4.11.1.1.5 Финансирање

Финансијска средства за рад спортских школа обезбјеђују се из буџета Брчко дистрикта БиХ у оквиру јавног интереса у спорту.

Уврштењем у мрежу спортске обуке дјеце обезбјеђује се финансирање рада стручних шефова обуке током школске године од 35 недјеља по 2-3 сата недјељно за одјељења на локацијама основних школа, све кроз уговор о дјелу.

Коришћење објеката основних школа за рад одјељења спортских школа обезбјеђује се у дјелатности школства. У предстојећем периоду спортски клубови као основни носиоци развоја спорта у Брчко дистрикту БиХ морају појачати своју дјелатност и још већом бригом о спортској обуци дјеце и њиховој спортској активности, док Спортски савез Брчко дистрикта БиХ у складу са својим надлежностима прати остварење програма спортске обуке дјеце при спортским клубовима.

4.11.1.1.6 Приједлог мјера

- Спортски савез Брчко дистрикта БиХ организоваће Универзалне спортске школе и пратиће у складу са својим овлашћењима остваривање програма Универзалних спортских школа;
- Спортски клубови ће преузети непосредну организацију када је ријеч о спровођењу спортске обуке дјеце у усмјереним спортским школама;
- Спортски савез Брчко дистрикта БиХ пратиће у складу са својим овлашћењима остваривање програма спортске обуке дјеце при спортским клубовима како би се стално побољшавао њен квалитет;
- У основним школама са изразито повољним кадровским и просторним условима организоваће се Универзалне спортске школе;
- Успоставиће се непосредна сарадња између основних школа и спортских клубова с циљем организовања усмјерених спортских школа;
- Спортску обуку у Универзалним спортским школама спроводиће искључиво професори и мастери из области физичког васпитања и спорта;
- Спортску обуку у усмјереним школама спорта спроводиће само квалификовани стручни кадрови који имају завршену високу тренерску школу и одговарајућу лиценцу спортских савеза.

4.11.2 Перспективни спортисти

Када говоримо о програму бриге о перспективним спортистима заправо говоримо о једном од четири основна програмска циља програма и пројеката од јавног интереса у аматерском спорту Брчко дистрикта БиХ, а то је улагање у развој младих спортиста ради стварања широке квалитетне основе као услова даљег напретка и очувања достигнутог нивоа квалитета врхунског и аматерског спорта у Брчко дистрикту БиХ.

Програм перспективних спортиста спроводи се кроз програме јавног интереса у аматерском спорту Брчко дистрикта БиХ и потребно га је континуирано спроводити како би се спортисти благовремено препознали као перспективни те на основу тога били финансирани из тог програма.

4.11.2.1 Реализација програма

Спортски савез Брчко дистрикта БиХ сваке године пред израду програма јавних потреба у спорту за предстојећу годину упућује захтјев чланицама у којем тражи попис преспективних спортиста (до 18 година старости), њихових најзначајнијих резултата у протеклој години, те програме рада за сљедећу годину. На основу тих приједлога, а у односу на буџетске могућности Одјељење за привредни развој, спорт и културу детектује најквалитетније спортисте те формира листу перспективних спортиста, односно коначни програм перспективних спортиста.

Начин реализације програма одвија се зависно од конкретних захтјева клуба чији је перспективни спортиста члан, те матичног савеза у које се наводи опис програма и спецификација трошкова. Другим ријечима, средства намијењена преспективним спортистима дозначују се клубовима у виду стипендије намјенски за конкретне програме које спортиста спроводи у току године.

4.11.2.2 Приједлог мјера

- Едукација и запошљавање стручно оспособљених и високо образованих тренера у раду са талентованим-перспективним спортистима основни је предуслов да талентовано дијете остане у спорту, те да у фази најсензибилнијег моторичког развоја спроводи примјерени спортски програм. С тим у вези, потребна је квалитетна израда двогодишњих и четворогодишњих програма тренинга, припрема и наступа;
- Увести стипендије талентованим-перспективним спортистима;
- **Обезбиједити фонд за награђивање успјешних спортиста аматера Дистрикта на редовном школовању;**

- Остварити бољу повезаност и сарадњу с Олимпијским комитетом БиХ, који такође треба да прати најдаровитије младе спортисте од њиховог препознавања, надарености, па све до сениорског/олимпијског програма.

4.11.3 Здравствена брига о спортистима

Спорт и здравље су уобичајено два повезана појма јер је тешко, с једне стране, замислити да се спортом бави неко ко није здрав, а с друге је увријежено мишљење да бављење спортом чува и унапређује здравље. Но, наведени ставови имају своја ограничења која посебно долазе до изражаја ако се спорт у цјелини подјели на такмичарски, рекреацијски и рехабилитациони.

Истина је да такмичарски спорт, у којем тренинзи такмичења захтијевају изузетне психичке и физичке напоре, представља надпросјечан здравствени, функционални, моторички и психички статус. С обзиром на то, нужно је спровести поступке ради откривања могућих здравствених контраиндикација, а превентивна спортско-медицинска знаност и струка имају незаобилазну улогу.

Зато спортска медицина заузима посебно мјесто и улогу у процесу тренинга и такмичења. Осим бриге о заштити здравља, спортска медицина праћењем функционалног статуса спортиста налази своје мјесто и у планирању, програмирању и контроли тренажних учинака. Посебно треба водити бригу о хигијенско-епидемиолошким условима те општој и специфичној прехрани спортиста.

Све је већи број особа средње и старије доби које се укључују у спортско-рекреацијске активности. Будући да је развојни процес нарушавања здравља и појављивања бројних болести, посебно хроничних-дегенеративних, субјективно непримјетлив, посебно је важно објективно медицински утврдити здравствено стање потенцијалних и актуалних спортиста-учесника у спортској рекреацији. То се посебно односи на тзв. привидно здраве особе које се укључују у активности неконтролисаног оптерећења као што су нпр. фудбал, баскет, тенис и сл.

4.11.3.1 Стање

Према Закону о спорту из 2011. године, чланом 33 прописано је да спортиста мора обавезно обавити здравствени преглед и да на спортским такмичењима могу учествовати само лица за које је утврђена општа и посебна здравствена способност у складу са Законом о здравственој заштити Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Такође је истим чланом став (2) предвиђено обављање здравствених прегледа спортиста, начин вођења евиденције и медицинске документације која се мора спроводити у складу са прописима. Међутим, правилник који би требао регулисати шта

све спортски преглед треба садржавати, те поступак лиценцирања, није до данас донесен.

Из тог разлога би требало покренути активности да Завод за јавно здравство Брчко дистрикта БиХ дефинише ову проблематику и на одређен начин омогући спортистима здравствени преглед на начин како је то могуће реализовати (кроз службу за школску медицину, медицину рада или посебно формирану спортску медицину).

4.11.3.2 Приједлог мјера

- Подстицање спортско-медицинске дјелатности у складу са Законом о спорту;
- Основати Завод за спорт и медицину спорта Брчко дистрикта БиХ;
- У петогодишњем периоду основати спортску амбуланту Брчко дистрикта БиХ;
- Организовати тестирања функционалних способности перспективних спортиста;
- Организовати едукацију о превенцији од повреда;
- Организовати едукацију о прехрани спортиста.

Сасвим је разумљиво да организација и спровођење превентивне здравствене заштите спортиста (јер о њој је првенствено ријеч), захтијева одређена материјална средства и опрему и да их је стога нужно предвидјети и обезбиједити.

4.11.4 Велике спортске приредбе

Спортске приредбе су догађаји који значајно доприносе афирмацији Брчко дистрикта БиХ, афирмацији и популаризацији спорта у Брчко дистрикту БиХ. Подразумијева се да су приредбе Међународног или националног карактера, а дијеле се на велике Међународне, традиционалне и пригодне манифестације. Велике Међународне спортске приредбе утврђују се календаром надлежних Међународних спортских организација.

Велике традиционалне спортске приредбе су догађаји у календару надлежне Међународне и националне спортске федерације чије мање међународно значење компензира њихова традиција и значај за Брчко дистрикт БиХ. Пригодне спортске приредбе су спортска такмичења организована у поводу неке годишњице или догађаја, а које својим спортским значењем заслужују такав значај.

Циљеви спортских приредби морају бити у складу с основним програмским циљевима програма Јавних потреба у спорту Брчко дистрикта БиХ. Спортске приредбе омогућују спортистима Брчко дистрикта БиХ да стичу вриједна Међународна такмичарска искуства.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

То се односи једнако на спортисте сениоре, као и на спортисте млађих старосних категорија којима су спортске приредбе најчешће и прво међународно такмичарско искуство. Надаље све то заједно има и снажан афирмативни ефекат. Значајно укључивање нових чланова у поједине спортске клубове готово редовно се биљежи након успјешно одржаних спортских приредби у том спорту. Осим спортске приредбе оваквог карактера уједно су и дио културне и туристичке понуде Брчко дистрикта БиХ.

4.11.4.1 Финансирање спортских приредби

Спортске приредбе организују се у складу с правилима која одређује национални Спортски савез. Национални спортски савез може повјерити вођење такмичења неком удружењу или гранском спортском савезу Брчко дистрикта БиХ. За организацију великих међународних спортских приредби (свјетска, европска, балканска, регионална првенства) потребна је сагласност на државном нивоу. Прије кандидатуре међународној спортској асоцијацији, организатори приредбе која ће се одржати у Брчко дистрикту БиХ и суфинансирати новцем из буџета Дистрикта дужни су затражити сагласност Владе Брчко дистрикта БиХ. Приједлог великих спортских приредби, дакле, дају клубови, а Спортски савез Брчко дистрикта БиХ их прикупља и усклађује с програмским могућностима те израђује коначни програм спортских приредби везаних за Брчко дистрикт БиХ.

Сваки приједлог за уврштење у програм приредби мора бити образложен:

- Елаборатом о спортској оправданости приредбе с предложеним планом прихода и расхода којим организатор јамчи властити приход од 50%;
- Референцама носилаца организације (клуб или организацијски одбор) у смислу гаранције успјешне припреме и спровођења приредбе;
- Значењем приредбе у смислу резултатског напредовања спортиста Брчко дистрикта (стицање бодова, остваривање норми, квалификације и сл).

4.11.4.2. Примјер Програма спортских приредби Брчко дистрикта за 2019.

	НАЗИВ ПРИРЕДБЕ	ОРГАНИЗАТОР
1.	Међународна Видовданска атлетска трка	Атлетски клуб „Брчко“
2.	Брчко опен – Међународни тениски турнир	Тениски клуб „Прохема“ Брчко

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

3.	Савски цвијет – Међународно такмичење у борилачким спортовима	Кбв „Јединство“ Брчко
4.	Бајрамски међународни турнир у малом фудбалу	Фудбалски савез Брчко дистрикта БиХ
5.	Видовдански турнир у малом фудбалу	КМФ „Здравље“ Брчко
5.	Отворени турнир Брчко дистрикта у стоном тенису	Стонотениски клуб „Брка 2007“

4.11.4.3 Оцјена стања с приједлогом мјера

- Досадашње улагање у спортске приредбе важне за Брчко дистрикт БиХ значајно су афирмисале неке спортове (одбојка, атлетика, борилачки спортови, кајак-кану, кошарка и др), али и цјелокупни спорт. Захваљујући учешћу одређеног броја домаћих спортиста, што је обавеза, а једна од предности организатора приредбе многи су спортисти из Брчко дистрикта БиХ стекли значајну афирмацију. Ипак, новац који је уложен у неке спортове није еквивалентан броју категоризованих спортиста у тим клубовима.
- Док неке приредбе из године у годину окупљају све више квалитетних спортиста из више земаља на другима се може уочити пад квалитета резултата спортиста Брчко дистрикта БиХ и саме организације, а и све мање посјећености. Имајући то на уму, новац који се годинама улаже у програме спортских приредби у неким спортовима могао би се квалитетније уложити у неке друге програме тог спорта (едукацију и стручни рад високо образованих тренера и сл). Спортске приредбе, дакле, требале би бити цјелокупне и дугорочне стратегије неког спорта.
- Један од основних недостатака у досадашњој организацији спортских приредби јесте недовољна медијска присутност. Само мали број приредби прати телевизија и то фрагментарно. Телевизија би могла знатно помоћи спорту Брчко дистрикта БиХ кроз веће занимање могућих спонзора, анимирање гледалаца, приближавање спорта грађанима и сл.
- Изградњом спортских објеката и пропратне инфраструктуре могле би се одржати и врло значајне спортске приредбе. Треба имати на уму да се одржавањем неких спортских приредби може добро и зарадити (котизације, тв-права, спонзори и сл), а тако се отвара могућност прилива новца у одређени спорт. Добро организоване међународне спортске приредбе имају и привредни ефекат (учесници и гости из иностранства) те знатно доприносе расту угледа Брчко дистрикта БиХ као културног и туристичког средишта у овом дијелу Европе.

- Спортске приредбе од значаја за Брчко дистрикт БиХ спадају у репрезентативни програм спорта зато је школовање и стручно усавршавање кадрова за организацију и спровођење спортских приредби, један од начина да се побољша омјер уложеног новца и успјешност саме организације.

4.11.5 Категоризација клубова и спортова Брчко дистрикта БиХ

Проблематика финансирања спортских клубова од стране Владе Брчко дистрикта БиХ актуелизована је посебно у условима тренутне привредне рецесије. Сложеност овог проблема мултиплицира се с обзиром на велики број различитих спортова и клубова. Намеће се стога потреба за објективним третирањем ове проблематике и потреба категоризације спорта у Брчко дистрикту БиХ да би се омогућило што квалитетније финансирање спортских клубова.

Посебно су актуална два питања, и то:

- На који начин треба улагати у спортске клубове да би они остварили своју сврху?
- Које програме у којим клубовима и у којој мјери суфинансирати да би се постигло што масовније укључивање младих у спорт и њихово бављење спортом на што квалитетнијем нивоу.

Разврставање клубова за суфинансирање би требало бити на основу сљедећих критеријума:

- Олимпијски статус спорта;
- Статус спорта у Брчко дистрикту БиХ (традиција спорта, масовност спорта, досадашњи резултати);
- Трошкови такмичења;
- Масовност чланства клубова (број регистрованих такмичара, број узрасних такмичарских категорија);
- Квалитет резултата (Квалитет резултата на домаћим и међународним такмичењима).

На посљедњи критеријум (квалитет резултата) обично отпада 40% укупних бодова па се он детаљније разрађује у односу на подкритеријуме масовности спорта у земљи и свијету те сложености система такмичења. На основу критеријума могуће је релативно објективно вредновати извршеност појединог спортског клуба и дефинисати његову позицију за финансирање унутар Брчко дистрикта БиХ.

4.11.5.1 Категорије за рангирање клубова

У погледу финасирања и суфинансирања програма и пројектата спортских клубова с појединих планских позиција, битно је подијелити спортске програме према критеријуму квалитета, односно подијелити спортске програме у квалитетне разреде. Унутар те подијеле разликоваће се врхунски спортски резултат од аматерског спортског резултата или спорта ентитетске, међужупанијске, регионалне или градске нивое.

На основу ранга такмичења клубови се дијеле на шест разреда:

Табела: Разреди спортова

А категорија	Међународни ниво олимпијски спорт	ВРХУНСКИ СПОРТСКИ РЕЗУЛТАТ: Медитеранске игре, европска и свјетска првенства, Олимпијске игре.
В категорија	Међународни ниво неолимпијски спорт	ВРХУНСКИ СПОРТСКИ РЕЗУЛТАТ: Медитеранске игре, европска и свјетска првенства.
С категорија	Спорт националног нивоа – Балкански ниво, спортски купови	АМАТЕРСКИ СПОРТСКИ РЕЗУЛТАТ: Национални ниво – Балканске игре, Свјетски и Европски купови
Д категорија	Спорт Ентитетског нивоа	АМАТЕРСКИ СПОРТСКИ РЕЗУЛТАТ: Резултат ентитетског, жупанијског/кантоналног и градског нивоа
Е категорија	Спорт жупанијског – кантоналног нивоа	
Ф категорија	Спорт градског нивоа	

4.11.5.2 Критеријуми за рангирање спортова

Уважавајући једнаку важност спортова, барем с аспекта оних који се њиме баве Спортски савез Брчко дистрикта БиХ мора настојати да без разлике приступи програмима клубова и спортова те на основу тога израђује програм јавних потреба у спорту Брчко дистрикта БиХ. Ипак, велики број спортова, који се мање или више у значајној мјери налазе у програму, нису у једнакој позицији.

Материјални услови, традиција, климатске особитости Брчко дистрикта БиХ, афирмитети грађана, интерес тржишта и сл. тек су неки од фактора различите развијености одређених спортова, што је један од основних услова рангирања спортова.

Тако и подјела спортова, односно таблица статуса спортова у програму не произлази из поимања спортова на вриједне и мање вриједне (сваки спорт је највреднији за онога ко се њиме бави), већ из реалних потреба за објективним праћењем развоја спорта, како у Брчко дистрикту БиХ, тако и на националном плану.

Основни критеријуми за рангирање спортова у Брчко дистрикту БиХ су:

- Олимпијски статус спорта (признати од Олимпијског комитета или придружени члан Олимпијског комитета – *IOC/GASF*);
- Развијеност спорта (развијеност спорта у Брчко дистрикту БиХ, на националном нивоу и у свијету);
- Спортски квалитета који се односи на (број категоризованих спортиста, резултате у претходној години и организованост националног првенства);
- Традиција и популарност спорта на подручју Брчко дистрикта БиХ;

4.11.5.3 Приједлог мјера

- Усвојити нови Закон о спорту у складу са Стратегијом спорт Брчко дистрикта БиХ;
- Донијети правилник о гранама спорта Брчко дистрикта БиХ;
- Донијети правилник о категоризацији спорта Брчко дистрикта БиХ;
- Донијети правилник о категоризацији врхунских спортиста Брчко дистрикта БиХ;
- Донијети правилник о стипендирању врхунског резултата спортиста Брчко дистрикта БиХ;
- Донијети правилник о условима за обављање спортске дјелатности.

4.12 Завод за спорт и медицину спорта Брчко дистрикта БиХ

Важност оснивања установе Завода за спорт и медицину спорта огледа се из више аспеката значаја овакве институције. Прије свега Законом о спорту Брчко дистрикта БиХ по члану 3 Дистрикт је преузео обавезу спортског напредовања и усавршавања, затим чланом 46 истог закона о стручном усавршавању и оспособљавању у спорту те чланом 27 и чланом 33 Здравствене заштите спортиста, за које би надлежност преузео Завод за спорт и медицину спорта Брчко дистрикта БиХ.

Завод за спорт и медицину спорта основао би се с циљем унапређења стручног рада у организацијама у области спорта, и стручног праћења стања у области спорта, те бриге о здравственом статусу спортиста Брчко дистрикта БиХ.

Дјелатности Завода обухватале би:

- стручно савјетодавну помоћ спортистима, стручним кадровима и организацијама у области спорта од интереса за Брчко дистрикт БиХ;
- периодичног праћења стања физичких способности дјете, младих и одраслих на територију Дистрикта;
- контролу тренираности спортиста који су од интереса за Дистрикт;
- унапређење школског спорта у Дистрикту;
- припрему аналитичке документације за планирање и програмирање активности у области спорта у Дистрикту и валоризацију ефеката предузетих активности;
- остваривање међународне стручне сурадње на питањима која су везана за дјелатност Завода;
- остваривање сарадње и консултација са заинтересованим владиним и невладиним организацијама и органима у области спорта на питањима која су везана за унапређење стручног рада и повећања убухвањања бављења грађана спортом;
- организовање образовних и других активности и кампања везаних за унапређење стручног рада и повећање обухвата бављења спортом у Дистрикту (укључујући и активности на спортском усмјеравању дјете);
- организовање савјетовања, семинара, округлих столова и издавање стручних публикација о питањима везаним за дјелатност Завода;
- информациона-документацијска дјелатност и вођење евиденција из области спорта од значаја за Дистрикт;

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- праћење и прикупљање информација у вези са мјерама које се у Босни и Херцеговини и другим земљама предузимају с циљем унапређења стручног рада у спорту и повећања обухвата бављења грађана спортом;
- оспособљавање и усавршавање спортских стручњака и стручњака у области спорта;
- научно-истраживачку дјелатност у области спорта;
- селекцију спортиста;
- унапређење рада са младим талентима кроз кампове и школе тренинга;
- учешће у раду стручних тијела, репрезентативних селекција, спортских и гранских савеза;
- надзор над стручним радом у области спорта у оквиру Брчко дистрикта БиХ;
- услуге у области рекреативног спорта (израда планова и програма рада за спровођење спортско-рекреацијских активности);
- здравствених прегледа спортиста;
- здравствене рехабилитације спортиста и др...

4.13 Очекивани циљеви

Усвајање стратегије развоја спорта у Брчко дистрикту БиХ за период од 2022. до 2027. године је законска обавеза и акутна потреба спортске дјелатности. Овом стратегијом се стварају реалне основе да Брчко дистрикт БиХ постане град с више врхунских спортских достигнућа, са знатно богатијом и комфорнијом инфраструктуром у којој ће спорт бити доступан свима, а нарочито дјеци, младежи и женама и гдје ће се његовати спортски таленти.

Стратегија дефинише сљедеће циљеве:

- Стратешким промишљањем унаприједити квалитет рада у спорту Брчко дистрикта БиХ;
- Повећати број активних учесника у спорту и рекреацији Брчко дистрикта БиХ;
- Јачање и снажење клубова значајних за развој спорта у Брчко дистрикту БиХ;
- Побољшати услове за рад и припрему спортиста у колективним спортовима уз већу одговорност клубских управа ради постизања квалитетнијих резултата;
- Унаприједити спортски квалитет у индивидуалним спортовима;

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- Одговарајућим спортским програмима и прилагођеном спортском инфраструктуром омогућити што већем броју особа с инвалидитетом да се организовано бави спортом и рекреацијом;
- Повећати број активних учесника у програмима спортске рекреације (спорт за све), подстицати унапређење здраве прехране и спровођење редовне физичке активности као саставног дијела свакодневног живота;
- Организацијом спортских приредби промовисати углед Брчко дистрикта БиХ и тако знатно придоносити туристичкој понуди Брчко дистрикта БиХ, а наступима већег броја спортиста на тим манифестацијама и такмичењима подстицати омладину да се бави спортом те развијати спортску културу гледаоца;
- Ефикасније организовати спортске садржаје за дјецу и омладину, посебно кроз програме школских спортских друштава и клубова и спортску обуку;
- Посветити већу бригу стручном раду, школовању стручних кадрова те запошљавању нових стручно образованих тренера у водеће клубове Брчко дистрикта БиХ;
- Посветити посебну пажњу постојећим градским спортским објектима и потицати рационалну изградњу нових спортских објеката према начелу „Више вјежбалишта-мање гледалишта“ те омогућавање суставне изградње спортских објеката јавно-приватним партнерством;
- Подстицати бољу сурадњу између здравствених, образовних и спортских сектора како би се дефинисале и примијениле смислене стратегије за смањење прекомјерне тежине и других здравствених проблема;
- Подупријети мрежу антидопинг контроле;
- Подупријети волонтирање у спорту;
- Повећати транспарентност кретања новца везано за трансфере;
- Подстицати масовност женског спорта кроз максимално поштовање сполне равноправности;
- Јачање улоге медија и јавних гласила у промоцији бављења спортом и рекреацијом;
- Установити систематско праћење развоја спорта установљењем информатичке базе података;
- Брендирање спорта Брчко дистрикта БиХ.

5. НОМЕНКЛАТУРА СПОРТОВА И СПОРТСКИХ ГРАНА

Номенклатуром спортова и грана спорта у БиХ (у даљем тексту: Номенклатура) утврђује се начин организовања спорта и организације спортских савеза у БиХ.

Поједини изрази у овој Номенклатури имају сљедеће значење:

- (1) Спорт је категорија спортске активности са јасно дефинисаним правилима и системом такмичења.
- (2) Грана спорта је подкатегија спорта са мањим или већим одступањима од правила и система такмичења.
- (3) Национални спортски савез је удружење спортских организација, спортских стручњака и стручњака у спорту, у одређеном спорту, који спроводи правила и систем такмичења међународне спортске федерације.
- (4) Олимпијски комитет Босне и Херцеговине (ОКБиХ) је кровна спортска организација Босне и Херцеговине.
- (5) Међународна спортска федерација је међународно удружење које окупља, координира и управља радом, те дефинише правила и систем такмичења националних спортских савеза у одређеном спорту.
- (6) Међународни олимпијски комитет (*International Olympic Committee*) је међународна невладина непрофитабилна организација која је зачетник олимпијског покрета и окупља националне олимпијске комитете.
- (7) Генерална асоцијација интернационалних спортских федерација (*General Association of International Sports Federations*) окупља међународне олимпијске и неолимпијске спортске федерације и асоцијације с циљем промовисања, унапређења и популаризације спорта у свијету.

Период важења номенклатуре:

- (1) Номенклатура се доноси на период од четири године.
- (2) Спортови и гране спорта које нису обухваћене овом номенклатуром биће узете у разматрање на захтјев овлашћеног представника нове спорта или гране спорта.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

Ред. бр.	СПОРТ	ГРАНА СПОРТА	НАЦИОНАЛНИ СПОРТСКИ САВЕЗ /ЧЛАНСТВО ОКБиХ	МЕЂУНАРОДНА ФЕДЕРАЦИЈА	ПРИЗНАТИ ОД ИОС-а, ЧЛАНОВИ GAISF-а
1.	AIKIDO	-аикидо -реални аикидо -традиционални аикидо	Савез аикида и реалног аикида БиХ	IAAF	GAISF
2.	АТЛЕТИКА		Атлетски савез БиХ/ОКБиХ	IAF	ИОС/GAISF
3.	АКРОБАТСКИ ROCK'N'ROLL	-	-	WRRC/IDSF	ИОС/GAISF
4.	АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ	-	-	IFAF	ИОС/GAISF
5.	АУТОМОБИЛИЗАМ	-ауто-трке -кружне и брдске ауто-трке -ауто rally и оријентациони rally -формула 1,2,3 -картинг аутослалом -теренска возила	Спортски ауто-мото савез БиХ	FIA	ИОС/GAISF
6.	BADMINTON	-	Бадминтон савез БиХ/ОКБиХ	IBF	ИОС/GAISF
7.	BASEBALL	-	-	IBAF	ИОС/GAISF
8.	БИЦИКЛИЗАМ	-	Бициклически савез БиХ/ОКБиХ	UCI	ИОС/GAISF
9.	BIATLON	-	-	IBU	ИОС/GAISF
10.	БОЋАЊЕ	-	Боћарски савез БиХ/ОКБиХ	CMSB	ИОС/GAISF
11.	БОБ	-	Боб савез БиХ/ОКБиХ	FIBT	ИОС/GAISF
12.	БОЋАЊЕ	-	Боћарски савез БиХ/ОКБиХ	CMSB	ИОС/GAISF
13.	BODY BUILDING И ФИТНЕС	- bodybuilding - фитнес за жене и мушкарце - боду фитнес за жене (фитнес фигуре) - класични <i>bodybuilding</i> за мушке	<i>Body building</i> савез БиХ	IFBB	ИОС/GAISF
14.	БОКС	-	Боксерски савез БиХ/ОКБиХ	AIBA	ИОС/GAISF
15.	BRIDŽ	-	-	WBF	ИОС/GAISF
16.	CHEERLEADING	-	Cheerleading савез БиХ/ОКБиХ	ICU	ИОС/GAISF
17.	ДАЉИНСКО ПЛИВАЊЕ	-	-	FINA	ИОС/GAISF
18.	ДИЗАЊЕ УТЕГА	-	Савез дизача тегова БиХ/ОКБиХ	IWF	ИОС/GAISF
19.	ГАЛОПСКИ СПОРТ	-	-	ИФХ	-
20.	ГИМНАСТИКА	-спортска гимнастика -ритмичка	Гимнастички	FIG	ИОС/GAISF

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

		гимнастика -спортска акробатика -спортска аеробика -трамполининг	савез БиХ/ОКБиХ		
21.	ГОЛФ	-	Голф савез БиХ / ОКБиХ	WAGC	ИОС
22.	ХОКЕЈ (на трави)	-	Хокејшки савез БиХ	FIH	ИОС/GAISF
23.	ХОКЕЈ НА ЛЕДУ	-	Хокејшки савез БиХ	IIHF	ИОС/GAISF
24.	РВАЊЕ	-грчко/римско стил -рвање на пијеску -атенски панкратион -традиционално рвање -греплинг	Рвачки савез БиХ/ОКБиХ	UWW	ИОС/GAISF
25.	ЈЕДРЕЊЕ	-једрење у чамцу -једрење на дасци	Једриличарски савез БиХ	ISAF	ИОС/GAISF
26.	ЏУДО	-	Џудо савез БиХ /ОКБиХ	IJF	ИОС/GAISF
27.	ЏИУ-ЏИЦУ	-	Џиу-џицу савез БиХ	JJIF	GAISF
28.	КАЈАК-КАНУ	-мирне воде -дивље воде -рафтинг -слалом -драгонбоат -маратон -кајак-кану поло -кајак-кану једрење -слободни стил (freestyle)	Кајакашки савез БиХ / ОКБиХ	ICF	ИОС/GAISF
29.	КАРАТЕ	-	Карате савез БиХ/ ОКБиХ	WKF	ИОС/GAISF
30.	КАРЛИНГ	-	Карлинг савез БиХ/ОКБиХ	WCF	ИОС/GAISF
31.	КИК-БОКС	-	Кик-бокс савез БиХ	WAKO	ИОС/GAISF
32.	КЛИЗАЊЕ	-умјетничко клизање -брзинско клизање -синхронизовано клизање	Савез клизачких спортова БиХ / ОКБиХ	ISU	ИОС/GAISF
33.	КОЊИЧКИ СПОРТ	-препонско јахање -дресурно јахање -коњички вишебој -endurance -вожња запрега	Савез коњичких организација БиХ / ОКБиХ	FEI	ИОС/GAISF

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

		волтажирање <i>-reining</i>			
34.	КОШАРКА	-	Кошаркашки савез БиХ/ ОКБиХ	FIBA	IOC/GAISF
35.	КОТУРАЉКАЊЕ	-умјетничко -котураљкање спуст -хокеј -ин-лајн хокеј -брзинско котураљкање	-	FIRS	IOC/GAISF
36.	КРИКЕТ	-	-	ICC	GAISF
37.	КУГЛАЊЕ	-класично куглање <i>-bowling</i>	Куглачки савез БиХ	FIQ	IOC/GAISF
38.	МАЧЕВАЊЕ	-	-	FIE	IOC/GAISF
39.	МОДЕРНИ ПЕНТАТЛОН	-	-	UIPM	IOC/GAISF
40.	МИСАОНЕ ИГРЕ	-	-	IGF/IMSA FMJD/IMSA	GAISF
41.	МОТОЦИКЛИЗАМ	-уличне мото трке -скутери -минибајк -мотокрос -спидвеј -ендура -мото рели	Мотоциклички савез БиХ / ОКБиХ	FIM	IOC/GAISF
42.	МОТОНАУТИКА (POWERBOATING)	-	-	UIM	GAISF
43.	ФУДБАЛ	-фудбал - мали фудбал -фудбал на пијеску	- Фудбалски савез БиХ / ОКБиХ	FIFA	IOC/GAISF
44.	ОДБОЈКА	-дворанска одбојка -одбојка на пијеску	Одбојкашки савез БиХ / ОКБиХ	FIVB	IOC/GAISF
45.	ОРИЈЕНТАЦИОНИ СПОРТ	-оријентационо трчање -прецизна оријентација -оријентација на брдским бициклима -скијашка оријентација -трејл	-	IOF	IOC/GAISF
46.	ПИКАДО	-	Пикадо савез БиХ	WDF	-
47.	ПЛАНИНАРСТВО	-алпинизам -спортско пењање (<i>climbing</i>) -планинско скијање (турно скијање)	Планинарски савез БиХ	UIAA	IOC/GAISF
48.	ПЛИВАЊЕ	-	Пливачки савез БиХ/ОКБИХ	ФИНА	ИОЦ/ГАИСФ
49.	ПОЛО	-	-	ФИП	ИОЦ/ГАИСФ
50.	ПОТЕЗАЊЕ УЖЕТА (TUG-OF-WAR)	-	-	TWIF	IOC/GAISF

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

51.	POWERLIFTING	-	-	IPF	GAISF
52.	RACKETBALL	-	-	IRF	IOC/GAISF
53.	РАГБИ	-	Рагби савез БиХ / ОКБиХ	IRB	IOC/GAISF
54.	РОНИЛАШТВО	-оријентационо рођење -пливање с перајама -рођење на дах -подводни рагби -подводни хокеј -подводна фотографија	Ронилачки савез БиХ/ОКБиХ	CMAS	IOC/GAISF
55.	РУКОМЕТ	-дворански рукомет -рукомет на пијеску	Рукометни савез БиХ/ОКБиХ	IHF	IOC/GAISF
56.	СПОРТСКИ РИБОЛОВ	-	Спортско-риболовни савез БиХ/ОКБиХ	CIPS	GAISF
57.	САМБО	-	-	FIAS	GAISF
58.	САЊКАЊЕ	-	Сањкашки савез БиХ/ОКБиХ	FIL	IOC/GAISF
59.	СКЕЛЕТОН	-	Скелетон савез БиХ/ОКБиХ	-	IOC/GAISF
60.	САВАТЕ БОКС	-	-	FIS	GAISF
61.	SEPAKTAKRAW	-	-	ISTAF	GAISF
62.	СИНХРОНИЗОВАНО ПЛИВАЊЕ	-	-	FINA	IOC/GAISF
63.	SKATEBOARDING (КОТУРАЉКАЊЕ НА ДАСЦИ)	-	-	-	-
64.	СКИЈАЊЕ	-алпско скијање -скијашко трчање -скијашки скокови - нордијска комбинација -snowboard -слободно скијање (freestyle) -скијање на трави -телемарк	Скијашки савез БиХ/ОКБиХ	FIS	IOC/GAISF
65.	СКИЈАЊЕ НА ВОДИ	-	-	IWSF	IOC/GAISF
66.	СКОКОВИ У ВОДУ	-	-	FINA	IOC/GAISF
67.	СКВОШ	-	-	WSF	IOC/GAISF
68.	SLEDDOG (САЊКАЊЕ СА ПСЕЋОМ ЗАПРЕКОМ)	-	-	IFSS	GAISF
69.	СОФТ ТЕНИС	-	-	ISTF	GAISF
70.	SOFTBALL	-	-	ISF	IOC/GAISF
71.	СПЕЦИЈАЛНА ОЛИМПИЈАДА	-	Савез специјалне олимпијаде БиХ/ОКБиХ	SOI	IOC
72.	СПОРТСКА РЕКРЕАЦИЈА (СПОРТ ЗА СВЕ)	-	Свез за спорт и рекреацију БиХ	TAFISA	IOC

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

73.	СПОРТСКИ ПЛЕС	-стандардни плесови -латино-амерички плесови -ревијални плесови -спортски плес	Савез спортско плесних клубова у БиХ	WDSF	ИОС
74.	СТОНИ ТЕНИС	-	Столнотениски савез БиХ/ ОКБиХ	ITTF	ИОС/GAISF
75.	СТРЕЛИЧАРСТВО	-	Стреличарски савез БиХ	FITA	ИОС/GAISF
76.	СТРЕЉАШТВО	-	Стрељачки савез /ОКБиХ	ISSF	ИОС/GAISF
77.	СУМО	-	-	IFS	ИОС/GAISF
78.	СУРФИНГ (СКИЈАЊЕ НА ДАСЦИ НА ВОДИ)	-	-	ISA	ИОС/GAISF
79.	ШАХ	-	Шаховска унија БиХ /ОКБиХ	FIDE	ИОС/GAISF
80.	ШКОЛСКИ СПОРТ	-	-	ISF	ИОС
81.	СПОРТ ГЛУВИХ	-	Савез глувих БиХ	CISS	ИОС/GAISF
82.	СПОРТ ЗА СЛИЈЕПЕ И СЛАБОВИДЕ ОСОБЕ	-	Спорски савез спорта за слијепе и слабовиде особе БиХ	IBSA	ИОС/GAISF
83.	СПОРТ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	-	Параолимпијски одбор БиХ / ОКБиХ	IPC	ИОС/GAISF
84.	СПОРТСКА РЕКРЕАЦИЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	-	Савез за спорт и рекреацију инавалида БиХ	-	-
85.	СПОРТ СТУДЕНАТА	-	-	FISU	ИОС
86.	СПОРТ ВОЈНИКА	-	-	CISM	ИОС
87.	ТЕКВОНДО	-	Теквондо савез БиХ /ОКБиХ	WTF	ИОС/GAISF
88.	ТАЈЛАНДСКИ БОКС	-	Савез тајландског бокса БиХ	IFMA	ИОС/GAISF
89.	ТЕНИС	-	Тениски савез БиХ/ОКБиХ	ITF	ИОС/GAISF
90.	ТРИАТЛОН	- триатлон -дуатлон	Триатлон асоцијација БиХ/ОКБиХ	ITU	ИОС/GAISF
91.	ВАТЕРПОЛО	-	Ватерполо савез БиХ /ОКБиХ	FINA	ИОС/GAISF
92.	ВЕСЛАЊЕ	-	Веслачки савез БиХ/ ОКБиХ	FISA	ИОС/GAISF
93.	WUSHU	-традиционални <i>wushu</i> - <i>wushu sanshou</i> - <i>wushu taolu</i> - <i>changquan</i> - <i>nangquan</i> - <i>taijiquan</i>	Кунг Фу савез БиХ	IWUF	ИОС/GAISF

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

		<i>-daoshu</i> <i>jianshu</i> <i>-nandao</i> <i>-taijijian</i> (таији) <i>-qiangshu</i> <i>-nangun</i>			
94.	ВАЗДУХОПЛОВСТВО	-моторно летење -једриличарство -падобранство -параглајдинг -змајарство -балонарство	Ваздухопловни савез БиХ / ОКБиХ	FAI	IOC/GAISF

ЗАКЉУЧАК

С циљем да се идентификују главни проблеми спорта у Брчко дистрикту БиХ и предложи смијернице за израду Стратегије његовог развоја, састављен је овај материјал у виду Извјештаја о актуелном стању. Услјед недостатка јединствене базе података и одсуства стабилног модела функционисања кључних субјеката спорта у Дистрикту, основу за писање овог документа представљала је експертска оцјена компетентних особа. За формирање емпиријске грађе интерпретиране кроз пет хомогених цјелина, коришћене су доступне базе података у спортским, научним и образовним институцијама Дистрикта, као и релевантни библиографски и електронски извори. Осим тога, емпиријска грађа је допуњена непосредним прикупљањем података на терену, превасходно примјеном технике анкетања. Како понуђене упитнике нису попунили сви регистровани субјекти на територији Брчко дистрикта БиХ, већину изнесених закључака би требало прихватити са извјесним степеном вјероватноће који је, истина, веома висок будући је овом студијом обухваћено више од 80% свих општина Брчко дистрикта БиХ.

ОПШТА ЗАПАЖАЊА

На основу експертских оцјена, релевантних библиографских извора те емпиријски прикупљених података, изведен је велики број закључака, међу којима се, као најзначајнија запажања, издвајају сљедећа:

- Недовољно ангажовање гранских савеза на организацији најрационалнијег система такмичења на нивоу Брчко дистрикта БиХ;
- Слаб или непостојећи утицај на доношење одлука на националном нивоу у вези са системом такмичења у појединим спортским гранама;
- Тренутна категоризација спортских грана, спортиста и спортских стручњака је потпуно превазиђена и застарјела;
- У сфери професионалног спорта није до краја дефинисан статус спортиста и тренера;
- Није ријешен статус тренера у врхунском и квалитетном аматерском спорту;

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- Потребно је пронаћи рјешења у вези са награђивањем за постигнуте спортске резултате;
- Није ријешено питање међународних трансфера врхунских спортиста;
- Веома мали број жена је укључен у врхунски и квалитетни аматерски спорт;
- Недовољно коришћење дијагностике и лабораторијске селекције;
- Није до краја ријешено питање пензионог осигурања, здравствене заштите и животног осигурања врхунских и квалитетних спортиста;
- Анти-допинг контрола врхунских спортиста не спроводи се довољно системски;
- У раду са млађим узрасним категоријама и отварању спортских школа влада потпуна анархија;
- Није добро ријешен систем такмичења на нивоу Дистрикта у већини спортских грана;
- Регистрован је мали постотак учешћа спортиста из Брчко дистрикта БиХ међу заслужним спортистима Босне и Херцеговине у посљедње 4 године;
- Са 16% особа старости од 65 и више година, просјечном старошћу од 38,1 година и индексом старења од 0,85% Дистрикт се налази у одмаклој фази демографског старења;
- Водећи узроци смрти становништва Брчко дистрикта БиХ су масовне незаразне болести, међу којима су доминантне болести кардиоваскуларног система (53,8%).
- Прекомјерну тјелесну масу има 42,41% одраслих мушкараца и 30,64% жена у Дистрикту, уз стални пораст гојазне дјече;
- Настави ли се тренд раста хипокинезије (недовољног кретања), према процјенама стручњака дијабетес ће у наредној деценији угрозити сваког трећег становника Брчко дистрикта БиХ;

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- Према обиму законски предвиђеног времена за реализацију обавезних часова физичке културе (2 сата недјељно) Дистрикт се не уклапа у европске норме (3-5 часова недјељно);
- Резултати домаћег физичког и здравственог васпитања, сагледани кроз низак здравствени и моторички ниво, као и мали број физички активне дјеце, далеко су од оних остварених у већини европских земаља;
- Систем школског спорта је неучинковит, нерационалан и организационо превазиђен;
- Дистрикт не располаже довољним бројем школованих стручњака за рад у школском спорту;
- На подручју Брчко дистрикта БиХ у посљедњих 20 година није урађена ни једна озбиљнија студија која би комплексно анализирала потребе и интересовања грађана у подручју „спорта за све“;
- Рекреативни спорт на подручју Дистрикта генерално се одликује организационом стихијношћу и непостојањем јасног система;
- Клубови за фитнес и аеробик, као израз приватног предузетништва у спорту, нуде шаролике и често стручно неутемељене садржаје који су првенствено окренути маркетиншким, а далеко мање стручним и здравственим стандардима;
- Готово да не постоји повезаност субјеката „спорта за све“, тако да свако спроводи сопствене програме у складу са својим „визијама“;
- У погледу програмских садржаја, територијалне распрострањености и техничке инфраструктуре, може се констатовати да је приватно предузетништво у рекреативном спорту у одређеној предности с обзиром на то да брже и динамичније реализује понуду савремених облика рекреативних активности;

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- Понуда приватних фитнес клубова заснива се на индивидуалној процјени власника клуба и њиховом инфраструктурном потенцијалу, а не на истраживању потреба људи;
- Акције Савеза за рекреативни спорт највећим дијелом су усмјерене на периодичне активности пропагандно-манифестацијског типа, које у својој основи углавном имају такмичарски карактер;
- Међу најзаступљенијим рекреативним активностима становника Дистрикта су индивидуалне самостално изабране активности;
- Утврђен је низак ниво знања и информисаности становника Дистрикта о рекреативном спорту;
- Присутан је недостатак базичне евиденције спортских објеката са свим неопходним подацима;
- Изузетно су мала улагања у спортску инфраструктуру у посљедњих 15 година;
- Очигледан је недостатак базена, савремених сала за спортску гимнастику и атлетских борилишта, што онемогућава развој базичних спортова;
- Недовољно буџетских средстава за изградњу нових спортских објеката;
- Постојећи ресурси се не користе на функционалан и плански начин;
- Недовољна издавачка дјелатност у области спорта;
- Осјећа се велики недостатак централне информатичке базе података о основним сегментима спорта у Дистрикту (савези, клубови, објекти, кадрови и др);
- Увођењем информационог система умногоме би се побољшала ефикасност рада гранских савеза, клубова, школа....
- Очекује се да ће се доношењем новог Закона о спорту наставити континуитет правног уређивања у спорту на нивоу Брчко дистрикта БиХ.

6. ПРИЈЕДЛОЗИ ЗА ДЕФИНИСАЊЕ ПРИОРИТЕТА У СТРАТЕГИЈИ СПОРТА БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

- ✓ Усвојити нови Закон о спорту Брчко дистрикта БиХ.
- ✓ Припремити нову категоризацију спорта и спортских грана, спортиста и спортских стручњака за Брчко дистрикт БиХ наспрам приједлога из Стратегије развоја спорта.
- ✓ Припремити акте за обављање спортске дјелатности.
- ✓ Увести јачу контролу у раду спортски клубова и спортских стручњака.
- ✓ Устројити најоптималнији систем такмичења од општинског до државног нивоа у сваком гранском савезу, зависно од броја екипа, броја такмичара, услова за такмичење и др.
- ✓ Учествовати у свим расправама и доношењу одлука на националном нивоу кад је у питању систем такмичења.
- ✓ Направити акциони план за укључење што већег броја жена у врхунски и аматерски спорт, са одређеним погодностима.
- ✓ Направити акциони план за укључење што већег број особа са инвалидитетом у спорт, са одређеним погодностима.
- ✓ Направити акциони план за укључење што већег броја дјецe у аматерски спорт.
- ✓ Направити законски оквир за међународне трансфере, са тачним регулативама и обавезама спортиста.
- ✓ Припремити огледне моделе дијагностике и ране селекције у спорту.
- ✓ Ријешити у потпуности питање пензионог осигурања, здравствене заштите и животног осигурања врхунских спортиста.
- ✓ Увести стипендирање врхунских спортиста из Буџета Брчко дистрикта БиХ.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- ✓ Омогућити бесплатне прегледе и лијечење врхунских спортиста у адекватним медицинским установама.
- ✓ Омогућити олакшице при запошљавању врхунским спортистима.
- ✓ Појачати активности на анти-допинг контроли врхунских спортиста.
- ✓ Направити строге критеријуме на локалном нивоу око финансирања националних селекција.
- ✓ Увести конкретне стандарде за рад спортских школа.
- ✓ Донијети конкретна ријешења за систем такмичења на свим нивоима.
- ✓ Припремити мјере и активности за повећањем броја заслужних спортиста са територије Дистрикта.
- ✓ Дефинисати и у координацији са Одјељењем за образовање Брчко дистрикта БиХ, примијенити експериментални модел физичке културе у неколико основних и средњих школа, који би био флексибилнији од постојећег.
- ✓ Стандардизовати батерију теренских (ванлабораторијских) моторичких тестова, једноставних за примјену у свим школама, којима би била извршена детаљна процјена моторичког статуса школске омладине.
- ✓ Повећати број часова у настави физичке културе, увести професоре Физичке културе у наставу од првог до четвртог разреда основне школе.
- ✓ Организовати семинаре за наставнике физичке културе на којем би им била презентована електронска база података, начин уноса и слања прикупљеног материјала током тестирања дјете.
- ✓ Наставницима физичког, осим у креирању садржаја, требало би дати и већу слободу у остварењу сарадње са локалним спортским и фитнес клубовима, чиме би се наставник ангажовао као менаџер спортских активности у својој школи, а не само као пуки реализатор наметнутих програма.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- ✓ Укинути паралелизам спортских такмичеа у којима обично учествују једни те исти ученици (мањи број оних који редовно тренирају у клубовима и учествују у пионирским, кадетским, омладинским и осталим лигама из редовног система такмичења).
- ✓ Поставити систем школског такмичења на сасвим новим основама, а на основу искуства других земља и услова које имамо у нашим школама.
- ✓ Покренути иницијативу за оснивање спортских школа, како основног, тако и средњег нивоа образовања.
- ✓ Потребно је више радити на едукацији свих слојева друштва кроз различите медијске акције и популарне трибине.
- ✓ Неопходно је подстицати фирме на тјешњу сарадњу са провјереним референтним клубовима за спортску рекреацију.
- ✓ Подстицање привредних субјеката на улагање у спорт кроз пореске олакшице за спонзорисање врхунских спортских резултата и аматерски спортских клубова.
- ✓ Ослобађање од плаћања царине и ПДВ-а при увозу опреме поклоњене спортској организацији од стране спонзора.
- ✓ Смањити број једнократних такмичења намијењених мањем броју изабраних корисника, на које се троше значајна финансијска средства и усмјерити их на рекреацију што већег броја становништва.
- ✓ Формирати базу података о спортској инфраструктури и одредити установе које ће имати обавезу вођења базичне евиденције, као и прописивање података неопходних за формирање базе.
- ✓ Припремити краткорочне и дугорочне планове улагања у спортску инфраструктуру у Дистрикту, на основу стручних анализа о тренутном стању.
- ✓ Утврдити нормативе за планско коришћење спортских објеката.

Стратегија развоја спорта Брчко дистрикта БиХ

- ✓ Оформити Дијагностички центар Брчко дистрикта БиХ – Завод за спорт и медицину спорта Брчко дистрикта БиХ.
- ✓ Подстицати издаваштво спортских публикација.
- ✓ Радити на информатичком описмењавању свих актера у спорту.
- ✓ Будући да су неке земље далеко одмакле у изградњи информационог система у спорту неопходно је проучити постојеће моделе и примијенити оно што је најпогодније за Дистрикт.
- ✓ Набавити модерну информатичку опрему за све субјекте спорта.
- ✓ Спровести едукацију кадра задуженог за ажурирање информатичке базе података.

7. ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

1. *Бијела књига о спорту* (Комисија Европских заједница), (2007)
2. Ђуричић, Д, Јаношевић, С. (2005). *Стратегијски менаџмент*. Центар за издавачку дјелатност, Економски факултет у Београду
3. Микић, Б. (2011). *Спортске стратегије*. (Ауторизована предавања са постдипломског студија), Травник, Едукацијски факултет
4. *Стратегија развоја спорта у Босни и Херцеговини од 2010. до 2014. године*. Министарство цивилних послова, Сарајево, (2010)
5. *Зборник радова стручног скупа – стање и перспективе загребачког спорта*. Загребачки велесајам, Факултет за физичку културу, Загребачки спортски савез, (2001)
6. *Закон о спорту Брчко дистрикта Босне и Херцеговине*, Брчко дистрикт БиХ, (2011)
7. *Статистика образовања од краја 2007. до 2008. године до почетка 2011. до 2012. године, Школске године*. Агенција за статистику БиХ подружница/експозитура Брчко дистрикт БиХ, (2011); бр.14.
8. *Закон о спорту Републике Српске*, Бања Лука, (2008).
9. „*Млади требају омладинску политику*“ – анализа положаја младих и омладинског сектора у БиХ. Савјет министара БиХ. Комисија за координацијска питања младих у БиХ и ГТЗ, (2008).
10. *Стратегија развоја спорта у Републици Србији од 2009. до 2013. године*. Београд, (2008).
11. www.sport-zagrebacke-zupanije.hr
12. www.public.mzos.hr
13. www.dzs.hr